

การสร้างการรับรู้เรื่องยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี
ในสถาบันการศึกษา

โดย

พลตรี เฉลิมชนม์ ดวงกลาง
ผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพบก

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๐-๒๕๖๑

บทคัดย่อ

เรื่อง การสร้างการรับรู้เรื่องยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในสถาบันการศึกษา
ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์
ผู้วิจัย พลตรี เฉลิมขันธ์ ดวงกลาง หลักสูตร วปอ.รุ่นที่ ๖๐

การวิจัยเรื่อง การสร้างการรับรู้เรื่องยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในสถาบันการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ การสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งปัญหาขัดข้องในการสร้างการรับรู้ และแนวทางการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของสถาบันการศึกษาชั้นสูงของภาครัฐ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติหรือผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา และสรุปข้อมูล จากการวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์ชาติมีการสอนในสถาบันทหารมาเป็นเวลานาน ในระดับผู้บริหารระดับต้นขึ้นไปจนถึงผู้บริหารระดับสูง โดยเริ่มตั้งแต่โรงเรียนเสนาธิการทหารของเหล่าทัพ วิทยาลัยการทัพของเหล่าทัพ และวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร แต่ในสถาบันการศึกษาของพลเรือนหรือในระดับกระทรวงต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะไม่มีการสอนวิชายุทธศาสตร์นี้เลย ดังนั้น การสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในสถาบันการศึกษาในทุกระดับจึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นี้

ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญที่พบได้แก่ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจและยังขาดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติยังคิดไม่ไปในทางเดียวกัน และไม่สอดคล้องกับการปฏิรูปประเทศ ควรกำหนดความเร่งด่วนและจัดทำงบประมาณให้สอดคล้องกัน การสร้างการรับรู้จึงมีความจำเป็นต้องสร้างการรับรู้ในทุกระดับทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ รวมทั้งจะต้องมีการประเมินผลอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ชาติให้สอดคล้องกับสถานการณ์โลกต่อไป

สำหรับ แนวทางการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของสถาบันการศึกษาชั้นสูงของภาครัฐ ที่จะต้องกระทำในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับผู้บริหารระดับต้น-ระดับสูง กลุ่มระดับกลาง กลุ่มนักศึกษา รวมทั้งกลุ่มเยาวชน ที่สำคัญคือประชาชนทั่วไปทั้งประเทศ โดยใช้วิธีการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยในเนื้อหาของหลักสูตรยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี จะต้องจัดให้เหมาะสมกับทุกกลุ่มเป้าหมาย เช่น จำนวนชั่วโมง เนื้อหา วิธีการ การใช้คำศัพท์-คำอธิบายที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ทั้งนี้ ทุกภาคส่วนจะต้องมีความร่วมมือร่วมใจกัน จึงจะประสบผลสำเร็จ

ABSTRACT

Title Creating a Thailand 20-Year Strategic Plan Recognition
in Educational Institutions

Field Strategy

Name MAJ.GEN.Chalermchon DOUNGLANG Course NDC Class 60

The main objective of this research was to study about creating a Thailand 20-Year Strategic Plan recognition in educational Institutions in order to support the strategic drive towards achieving tangible goals. It was also aimed to study problems and the way to build 20 year National Strategic awareness in Educational Institutions. This research was conducted in the qualitative Research. The data was derived from researches and in-depth interview with expert drafting National Strategy Committee and other experts.

The findings indicate that national strategies have been taught in military institutions for a long time from young executive officer to top executive officer which starting from the Command General Staff College, Armed Forces War college and National Defense College. However, in most civilian institutions or at the Ministry level, no strategic instruction is provided. Therefore, the creation of 20-year national strategic awareness in educational institutions at all levels is essential and important for driving this strategy. The research also found that most people do not understand and still lack of participation of all sectors, putting policy into action was also not in the same direction and being not in line with the Thailand National Reform Plans. Also , budgeting should be prioritized and consistent. To create awareness, it is necessary to generate at all levels, both short and long term and be suitable for various target groups. It also needs to be evaluated rapidly and efficiently in order to adapt such national strategy in line with the world situation.

The 20-year National Strategic Recognition Model in education Institutions must be done, not only at all levels from top-level executives, middle class , university students, youth groups, but also all Thais. It must be completed in both short term and long term. The course outline in National Strategy subject must be appropriate for all target groups, such as the number of hours, contents, how to use the vocabulary - an easy-to-understand explanation. Most importantly, all sectors' collaboration will be the key of success.

คำนำ

การวิจัยเรื่อง “การสร้างการรับรู้เรื่องยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในสถาบันการศึกษา” เพื่อนำประเทศไทยพัฒนาไปสู่อนาคต โดยมีวิสัยทัศน์คือ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการน้อมนำตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ฯลฯ ซึ่งการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีนั้น เป็นของใหม่สำหรับประเทศไทย การสร้างการรับรู้เรื่องยุทธศาสตร์ชาติได้มีการเรียนการสอนในสถาบันทหารมาเป็นเวลานานแล้ว ซึ่งผู้เข้ารับการศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ จะมีความเข้าใจในเรื่องยุทธศาสตร์ชาติได้เป็นอย่างดี แต่สถาบันการศึกษาของพลเรือนหรือในระดับกระทรวงต่าง ๆ จะไม่มีการสอนวิชายุทธศาสตร์นี้เลย จึงทำให้การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติค่อนข้างกระทำได้ยาก เนื่องจากผู้ทำไม่เข้าใจยุทธศาสตร์ชาติอย่างถ่องแท้ถึงแก่นยุทธศาสตร์ชาตินั้น ดังนั้นการสร้างการรับรู้เรื่องยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในสถาบันการศึกษาในทุกระดับ จึงมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับทุกหน่วยงานในทุกระดับ ทุกภาคส่วน รวมทั้งเยาวชนและประชาชนทั่วไป ทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีความรู้และความเข้าใจในแก่นของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีตรงกัน รวมทั้งประโยชน์ที่ประชาชนและประเทศชาติได้รับต่อไปในอนาคต

พลตรี

(เฉลิมชนม์ ดวงกลาง)

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ.รุ่นที่ ๖๐

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
ขอบเขตของการวิจัย	๒
วิธีดำเนินการวิจัย	๓
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๓
คำจำกัดความ	๔
บทที่ ๒ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๕
แนวความคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์	๕
แนวความคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ	๖
ทฤษฎีการสร้างการรับรู้ (Perception Theory)	๗
ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)	๑๑
นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ	๑๕
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)	๑๘
หลักสูตรยุทธศาสตร์ชาติในสถาบันการศึกษาที่มีการสอนในปัจจุบัน	๒๐
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒๔
กรอบแนวคิดการวิจัย	๒๗
สรุป	๒๗
บทที่ ๓ การรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และการนำไปสู่การปฏิบัติ	๒๘
ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี	๒๘
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)	๒๙

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ	๓๒
แนวทางการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ	๓๓
นโยบายการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติของรัฐบาล	๓๓

การสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติของสถาบันการศึกษาชั้นสูงของภาครัฐ	๓๕
ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญในการสร้างการรับรู้	๓๕
สรุป	๓๘
บทที่ ๔ แนวทางการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติในสถาบันการศึกษาชั้นสูง	
ของภาครัฐ	๓๙
วิเคราะห์ปัญหาข้อขัดข้อง	๓๙
การดำเนินการการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติของประเทศต่าง ๆ	๔๑
แนวทางการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติในสถาบันการศึกษาชั้นสูงของภาครัฐ	๔๓
สรุป	๔๗
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๔๘
สรุป	๔๘
ข้อเสนอแนะ	๔๙
บรรณานุกรม	๕๒
ภาคผนวก	๕๕
ผนวก ก	๕๖
ประวัติย่อผู้วิจัย	๕๘

สารบัญตาราง

ตารางที่

๔-๑ หลักสูตรยุทธศาสตร์ชาติ

หน้า

๔๖

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒-๑ การศึกษาวิชายุทธศาสตร์ในสถาบันการศึกษาของกองทัพ	๒๒
๒-๒ ตารางสรุปการศึกษาในระดับผู้บริหารของกระทรวง	๒๓
๔-๑ กระบวนการสร้างการรับรู้	๔๕

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลของ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้นำยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) มาดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ และดำเนินนโยบายของรัฐบาลตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อนำประเทศไทยพัฒนาไปสู่อนาคต โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการน้อมนำตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ” นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข และตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูงเป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ โดยได้แบ่งออกเป็น ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ๑) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ๒) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ๓) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ๔) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม ๕) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ ๖) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ต่อมาสภาพพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ออกแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (ในระยะ ๕ ปีแรก) มีทั้งหมด ๑๐ ยุทธศาสตร์ โดยมี ๖ ยุทธศาสตร์ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี บวกอีก ๔ ยุทธศาสตร์เป็นปัจจัยสนับสนุน ดังนี้ ๑) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ ๒) ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ๓) ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ๔) ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ๕) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน ๖) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย ๗) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ๘) ยุทธศาสตร์การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ๙) ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจ และ ๑๐) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี นั้น เป็นของใหม่สำหรับประเทศไทย ที่ผ่านมามีประเทศไทยไม่เคยมียุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มาก่อน รัฐบาลต่าง ๆ ที่เข้ามาบริหารงานก็มักจะใช้นโยบายต่าง ๆ ในระหว่างการหาเสียงและนโยบายประชานิยม ในการบริหารงานของรัฐบาล ทำให้นักการเมืองเข้าใจว่าการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีเป็นการวางการสืบทอดอำนาจของรัฐบาลปัจจุบันและทำให้การใช้นโยบายประชานิยมต่อไปในอนาคตจะกระทำได้อย่างมากขึ้น ข้อเท็จจริงนั้น

ยุทธศาสตร์ชาติได้มีการเรียนการสอนในสถาบันทหารมาเป็นเวลานานแล้ว ในระดับผู้บริหารระดับต้นขึ้นไปจนถึงผู้บริหารระดับสูงตั้งแต่ระดับโรงเรียนเสนาธิการทหารของเหล่าทัพ วิทยาลัยการทัพของเหล่าทัพ และวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ซึ่งผู้ที่รับราชการทหารและผู้ที่เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรดังกล่าวจะมีความเข้าใจในเรื่องยุทธศาสตร์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งในสถาบันการศึกษาของพลเรือนหรือในระดับกระทรวงต่าง ๆ จะไม่มีการสอนวิชายุทธศาสตร์นี้เลย ปัญหาที่พบคือ เมื่อรัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ออกมาในปีแรกแล้วนั้นคือ การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (Implementation) ทำเป็นแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ค่อนข้างกระทำได้ยากเนื่องจากผู้ทำไม่เข้าใจในยุทธศาสตร์ชาติอย่างถ่องแท้ สาเหตุจากไม่เคยศึกษาหรือมีความรู้ ความเข้าใจในแก่นของยุทธศาสตร์นั่นเอง การสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จึงมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับส่วนราชการพลเรือนในระดับผู้บริหารระดับต้นขึ้นไป อันจะทำให้รู้และเข้าใจและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้ดียิ่งขึ้นและเมื่อมีโอกาสเข้าสู่การเมืองก็สามารถจะเข้าใจในยุทธศาสตร์ชาตินี้ด้วยเช่นกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการรับรู้ การสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดอย่างเป็นรูปธรรม
๒. เพื่อศึกษาปัญหาข้อขัดข้องในการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของสถาบันการศึกษา
๓. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของสถาบันการศึกษาชั้นสูงของภาครัฐ

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา จะศึกษาเรื่องเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของรัฐบาล, การสร้างการรับรู้ของสถาบันการศึกษาชั้นสูงของภาครัฐ, การสร้างการรับรู้ การสร้างขีดความสามารถในการสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
๒. ขอบเขตด้านประชากร สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ ๑๐ – ๑๕ คน ที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ตั้งแต่การร่างรัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๐ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ หรือคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ โดยแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่
  - ๒.๑ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.) จำนวน ๔ – ๕ คน
  - ๒.๒ กรรมการยุทธศาสตร์ชาติ หรือคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ หรือผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ จำนวน ๖ – ๑๐ คน
๓. ขอบเขตด้านเวลา จะทำการศึกษาวิจัยตั้งแต่พฤศจิกายน ๒๕๖๐ – พฤษภาคม ๒๕๖๑

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาการดำเนินการดั่งนี้ โดยศึกษาวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ การสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้แนวทางในการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติอย่างชัดเจน และนำแนวคิดไปสู่การปฏิบัติได้จริง

๑. การรวบรวมข้อมูล

๑.๑ ข้อมูลทุติยภูมิ ดำเนินการโดยค้นหาข้อมูลจากหนังสือ คู่มือ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๒๐ ปี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ห้องสมุด วปอ. ห้องสมุดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฯลฯ

๑.๒ ข้อมูลปฐมภูมิ ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑๐ – ๑๕ คน จากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.) จำนวน ๔ – ๕ คน กรรมการยุทธศาสตร์ชาติ หรือคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ หรือผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ จำนวน ๖ – ๑๐ คน

๒. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นหลัก

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบการรับรู้ และการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดอย่างเป็นรูปธรรม

๒. ทำให้ทราบปัญหาข้อขัดข้องในการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของสถาบันการศึกษา

๓. ทำให้ทราบแนวทางการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของสถาบันการศึกษาชั้นสูงของภาครัฐ

คำจำกัดความ

การสร้างการรับรู้ (Perception)	หมายถึง	กระบวนการที่บุคคลได้รับความรู้สึกและแปลความหมายหรือตีความจากสิ่งเร้าที่รับเข้ามา ผ่านการวิเคราะห์โดยอาศัยจากความรู้ผสมผสานกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจ
ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี	หมายถึง	เป้าหมายในการพัฒนาประเทศในระยะยาว พร้อมกับการปฏิรูปและการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

บทที่ ๒

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในบทที่ ๒ เป็นการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีลักษณะการศึกษา ดังนี้

๑. แนวความคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์
๒. แนวความคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ
๓. ทฤษฎีการสร้างการรับรู้
๔. ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี
๕. นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ
๖. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๗. หลักสูตรการศึกษายุทธศาสตร์ชาติของไทยในปัจจุบัน
๘. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๙. กรอบแนวคิดการวิจัย
๑๐. สรุป

แนวความคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ (Strategy) เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่างเครื่องมือหรือวิธีการ และวัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) เป็นกระบวนการที่ได้มาซึ่งเป้าหมายของชาติ ที่มักจะถูกกล่าวถึงในรูปของผลประโยชน์แห่งชาติ (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๖๐ : ๒)

บทบาทของกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์คือ การแปลผลประโยชน์แห่งชาติให้เป็นวิธีการ หรือเครื่องมือที่จะทำให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ส่วนเครื่องมือหรือวิธีการต่าง ๆ จะถูกกล่าวถึงในรูปของเครื่องมือกำลังอำนาจแห่งชาติได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การพลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร

ทั้งนี้ สามารถสรุปความหมายของคำว่า ยุทธศาสตร์และคำที่เกี่ยวข้อง ได้ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์ (Strategy) เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่างเครื่องมือหรือวิธีการ และวัตถุประสงค์

๒. ยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) เป็นกระบวนการที่ได้มาซึ่งเป้าหมายของชาติ ที่มักจะถูกกล่าวถึงในรูปของผลประโยชน์แห่งชาติ

๓. ผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interests) คือ เป้าหมายแห่งชาติ เป็นแนวความคิดที่ได้ไตร่ตรองอย่างรอบคอบที่สุด จากบรรดาองค์ประกอบต่าง ๆ ประมวลขึ้นเป็นความต้องการที่สำคัญที่สุดที่ชาติจะขาดเสียมิได้ ทั้งนี้ รวมถึงการคุ้มครองตนเอง ความเป็นเอกราชบูรณภาพแห่งชาติ ความมั่นคงทางทหาร เสถียรภาพทางเศรษฐกิจกับบรรดาความมั่งคั่งทั้งหลายที่จะพึงมี

๔. วัตถุประสงค์แห่งชาติ (National Objectives) คือ เป้าหมายแห่งชาติที่จะต้องหาหนทางให้บรรลุถึงในที่สุด โดยกำหนดนโยบายอย่างใดอย่างหนึ่งเข้าหาและจะต้องใช้ความเพียรพยายามตลอดจนต้องนำทรัพยากรต่าง ๆ ของชาติมาใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติ (พลโท ชัชชัย ภัทรนาวิก, ๒๕๖๐ : ๑๒-๑๓)

แนวความคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) คือกระบวนการที่มีการจัดและการใช้เครื่องมือกำลังอำนาจแห่งชาติทุกด้าน เพื่อให้บรรลุผลประโยชน์ของชาติ (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ยุทธศาสตร์ชาติ, ๒๕๖๐ : ๒)

คณะเสนาธิการร่วมของสหรัฐอเมริกา (JCS) (พล.ต.พจน์ พงศ์สุวรรณ, ๒๕๓๖ : ๑๑๙. อ้างถึงใน พันเอก โสภณ ศิริงาม, ๒๕๖๐ : ๑๔) ได้ให้คำจำกัดความของยุทธศาสตร์ชาติ ไว้ว่า “ยุทธศาสตร์ชาติ คือ ศิลปะและศาสตร์ในการพัฒนาและการใช้กำลังอำนาจทางการเมืองทางเศรษฐกิจ และทางจิตวิทยาของชาติร่วมกับกำลังอำนาจทางทหาร ทั้งในยามสงบ และในยามสงคราม เพื่อดำรงไว้ซึ่งวัตถุประสงค์ของชาติ”

พลตรี ปิติ กัมพูพงศ์ (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล การเมืองกับการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ, วปอ. รุ่นที่ ๓๙ ประจำปีการศึกษา ๒๕๓๙-๒๕๔๐ : ๓๗) ได้สรุปว่า “ยุทธศาสตร์ชาติ คือ ศิลปะและศาสตร์แห่งการพัฒนาและการใช้กำลังอำนาจแห่งชาติทั้งปวง ทั้งในยามสงครามและในยามสงบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของชาติ”

ทฤษฎีการสร้างการรับรู้ (Perception Theory)

การรับรู้เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ที่สำคัญของบุคคล เพราะการตอบสนองพฤติกรรมใด ๆ จะขึ้นอยู่กับ การรับรู้จากสภาพแวดล้อมของตนและความสามารถในการแปลความหมายของสภาพนั้น ๆ ดังนั้นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยการรับรู้และสิ่งเร้าที่มีประสิทธิภาพซึ่งปัจจัยการรับรู้ประกอบด้วย ประสาทสัมผัส และปัจจัยทางจิต คือ ความรู้เดิม ความต้องการ และเจตคติ เป็นต้น การรับรู้จะประกอบด้วยกระบวนการสามด้าน คือ การรับสัมผัส การแปลความหมายและอารมณ์ การรับรู้เป็นผลเนื่องมาจากการที่มนุษย์ใช้อวัยวะรับสัมผัส (Sensory motor) ซึ่งเรียกว่า เครื่องรับ (Sensory) ทั้ง ๕ ชนิด คือ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง

จากการวิจัยพบว่า การรับรู้ของคนเกิดจากการเห็น ๗๕% จากการได้ยิน ๑๓% การสัมผัส ๖% กลิ่น ๓% และรส ๓% การรับรู้จะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับสิ่งที่มีอิทธิพลหรือปัจจัยในการรับรู้ ได้แก่ ลักษณะของผู้รับรู้ ลักษณะของสิ่งเร้า การที่มนุษย์จะรับรู้และสามารถพัฒนาจนเป็นการเรียนรู้ได้ดีหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

๑. สติปัญญา ผู้มีสติปัญญาสูงกว่า ย่อมรับรู้ได้ดีกว่าผู้มีสติปัญญาต่ำกว่า
๒. การสังเกตและพิจารณา ขึ้นอยู่กับความชำนาญ และความสนใจต่อสิ่งเร้า
๓. คุณภาพของจิตในขณะนั้น ถ้ามีความเหนียวอ่อน เครียด หรืออารมณ์ขุ่นมัว อาจทำให้แปลความหมายของสิ่งเร้าที่สัมผัสได้ไม่ดี แต่ในทางตรงกันข้าม หากสภาพจิตใจผ่อนคลายปลอดโปร่ง ก็จะทำให้การรับรู้และการเรียนรู้เป็นไปด้วยดี และเป็นระบบ

การจัดระบบการรับรู้

มนุษย์เมื่อพบสิ่งเร้าไม่ได้รับรู้ตามที่สิ่งเร้าปรากฏแต่นำมาจัดระบบตามหลักดังนี้

๑. หลักแห่งความคล้ายคลึง (Principle of similarity) สิ่งเร้าใดที่มีความคล้ายกัน จะรับรู้ว่าเป็นพวกเดียวกัน

๒. หลักแห่งความใกล้ชิด (Principle of proximity) สิ่งเร้าที่มีความใกล้กันจะรับรู้ว่าเป็นพวกเดียวกัน

๓. หลักแห่งความสมบูรณ์ (Principle of closure) เป็นการรับรู้สิ่งที่ไม่สมบูรณ์ให้สมบูรณ์ขึ้น

การรับรู้ที่ผิดพลาด

แม้ว่ามนุษย์มีอวัยวะรับสัมผัสถึง ๕ ประเภทแต่มนุษย์ก็ยังรับรู้ผิดพลาดได้ เช่น ภาพลวงตา การรับฟังความบอกเล่าทำให้เรื่องบิดเบือนไป การมีประสบการณ์และค่านิยมที่แตกต่างกัน ดังนั้นการรับรู้ถ้าจะให้ถูกต้องจะต้องรับรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสหลายทางผ่านกระบวนการคิดไตร่ตรองให้มากขึ้น

สรุปว่า การสร้างการรับรู้ (Perception) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้รับความรู้สึกและแปลความหมายหรือตีความจากสิ่งเร้าที่รับเข้ามา ผ่านการวิเคราะห์โดยอาศัยจากความรู้ผสมผสานกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (อักษร สวสตี, ๒๕๔๒ : ๒๖) ได้ให้คำอธิบายว่า ความรู้ เป็นพฤติกรรมขั้นต้นที่ผู้เรียนรู้เพียงแต่เกิดความจำได้ โดยอาจจะเป็นการนึกได้หรือโดยการมองเห็น ได้ยิน จำได้ ความรู้ในขั้นนี้ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ โครงสร้างและวิธีแก้ไขปัญหา ส่วนความเข้าใจอาจแสดงออกมาในรูปของทักษะด้าน “การแปล” ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการเขียนบรรยายเกี่ยวกับข่าวสารนั้น ๆ โดยใช้คำพูดของตนเอง และ “การให้ความหมาย” ที่แสดงออกมาในรูปของความคิดเห็นและข้อสรุป รวมถึงความสามารถในการ “คาดคะเน” หรือการคาดหมายว่าจะเกิดอะไรขึ้น

การรับรู้ หมายถึง การเคยได้รับ และระลึกได้ถึงข่าวสารที่เป็นโครงการในยุทธศาสตร์ชาติ และนโยบายสำคัญของรัฐบาล รวมทั้งผลความก้าวหน้าของนโยบายสำคัญต่าง ๆ (กรมประชาสัมพันธ์, ๒๕๕๒)

ระดับความเข้าใจ หมายถึง ระดับความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิทยาศาสตร์ชาติ และประเด็นสำคัญของนโยบายของรัฐบาล (กรมประชาสัมพันธ์, ๒๕๕๒)

พฤติกรรมกรรับรู้ เป็นกระบวนการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่ต่อเนื่องจากการรู้สึก สัมผัสรับรู้ เป็นกระบวนการแปลความหมายของสิ่งเร้าที่ผ่านเข้ามาในกระบวนการรู้สึก เมื่อเครื่องรับ หรืออวัยวะสัมผัส สัมผัสสิ่งเร้า เราจะเกิดความรู้สึกแล้วส่งความรู้สึกนั้นไปตีความ หรือแปลความหมาย กลายเป็นการรับรู้

กล่าวโดยสรุป การรับรู้จะเกิดขึ้น ต้องประกอบไปด้วยกระบวนการที่สำคัญต่อไปนี้

๑. การสัมผัส
๒. ชนิดและธรรมชาติของสิ่งเร้า
๓. การแปลความหมายจากการสัมผัส
๔. การใช้ความรู้เดิม หรือประสบการณ์เดิมเพื่อแปลความหมาย

นอกจากการรับรู้เป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้แล้ว การรับรู้ยังเป็นสิ่งเลือกสรร (Perception is selective) เราอยู่ท่ามกลางสิ่งเร้ามากมาย ในขณะที่ใดขณะหนึ่งเราไม่สามารถรับรู้ไปหมดทุกอย่าง แต่เราเลือกรับรู้สิ่งเร้าเป็นบางอย่าง เช่น ขณะที่เรากำลังฟังคำบรรยายของอาจารย์ถ้าเราสนใจ คำบรรยายนั้น เราจะเลือกรับรู้เฉพาะเนื้อหาของคำบรรยาย แต่จะไม่รับรู้สิ่งเร้ารอบตัว เช่น เพื่อนที่นั่งอยู่ข้าง ๆ ประตู หน้าต่างหรือคนที่เดินผ่านไปมา การเลือกสรรการรับรู้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ ๒ ประการ คือ องค์ประกอบอันเนื่องมาจากสิ่งเร้าและองค์ประกอบอันเนื่องมาจากตัวบุคคล

๑. องค์ประกอบอันเนื่องมาจากสิ่งเร้า

ลักษณะของสิ่งเร้าที่ทำให้เรารับรู้ได้ทันที หรือเป็นสิ่งเร้าที่สามารถดึงดูดความสนใจได้เป็นอย่างดี ควรมีลักษณะต่อไปนี้ (Quinn, ๑๙๘๕)

๑.๑ ความเข้มและขนาด (intensity and size) เช่น เสียงดัง แสงสว่าง ขนาดใหญ่ ทำให้เราเลือกรับรู้ได้มากกว่าสิ่งเร้าที่มีลักษณะตรงกันข้าม

๑.๒ ความผิดแผกกัน (contrast) ลองนึกถึงเวลาที่เรอ่านหนังสือ ตัวหนังสือที่อยู่ในเครื่องหมายคำพูด “ ” หรือเขียนตัวเอน ลักษณะที่ผิดแผกดังกล่าวจะทำให้เราเลือกรับรู้ได้มากกว่า ลักษณะปกติธรรมดา

๑.๓ การกระทำซ้ำ (repetition) การกระทำซ้ำ ๆ เช่น เรียกชื่อซ้ำเป็นครั้งที่ ๒ หรือครั้งที่ ๓ เราจะได้ยินชื่อเราได้ดีเมื่อถูกเรียกซ้ำ

๑.๔ การเคลื่อนไหว (movement) สิ่งเร้าที่เคลื่อนไหวจะดึงดูดการรับรู้ได้ดีกว่าสิ่งเร้าที่ไม่เคลื่อนไหว เช่น ป้ายโฆษณาที่มีตัวหนังสือเป็นไฟวิ่งเคลื่อนไหวหรือไฟกะพริบจะดึงดูดการรับรู้ได้ดีกว่าป้ายโฆษณาที่ไม่มีตัวหนังสือเป็นไฟวิ่งเคลื่อนไหวหรือไฟกะพริบ หรือในกลุ่มคนที่นั่งนิ่งอยู่ ถ้ามีใครสักคนหนึ่งเคลื่อนไหวหรือลุกขึ้นยืนจะดึงดูดการรับรู้ขึ้นมาได้ทันที

๑.๕ ความแปลกใหม่ (Novelty) ความสนใจของบุคคลสามารถเปลี่ยนได้ด้วย การเสนอสิ่งเร้าที่มีความแปลกใหม่ เช่น ถ้าท่านอ่านหนังสือ ได้ยินเสียงแตรไซเรนของรถดับเพลิงแล่นผ่าน ก็อาจทำให้ท่านหยุดอ่าน และลุกไปที่หน้าบ้านของท่านก็ได้

๑.๖ การใช้อิทธิพลทางสังคม (Social Insinuations) เป็นการใช้สิ่งของหรือบุคคลที่มีอิทธิพลทางสังคมกระตุ้นให้เกิดความสนใจ ทั้งนี้เนื่องจากการที่คน ๆ หนึ่งหรือสิ่ง ๆ หนึ่งได้รับความสนใจจากสังคมอย่างมาก เช่น ในการโฆษณาสินค้า บ่อยครั้งที่เสนอข้อมูลว่าสินค้านั้นกำลังได้รับความนิยมอย่างมาก หรือได้รับรองมาตรฐานจากองค์กรต่าง ๆ หรือได้รับคำรับรองจากบุคคลที่มีชื่อเสียงบางคน เป็นต้น

๒. องค์ประกอบอันเนื่องมาจากตัวบุคคลประกอบด้วย ๒ ส่วนที่สำคัญคือ

๒.๑ องค์ประกอบทางด้านสรีระ (Physiological Factors) เนื่องจากอวัยวะรับสัมผัสของคนแต่ละคนมีความสามารถจำกัด คือไม่สามารถที่จะตอบสนองสิ่งเร้าทุกชนิดได้ นอกจากนั้นสภาพของร่างกายในแต่ละช่วงเวลา ก็ยังมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของตนเราด้วย เช่น อายุ เมื่อเราอายุมากขึ้นสมรรถภาพในการรับสัมผัสจะลดน้อยลงไปด้วย เช่น หู หลังจากอายุ ๒๐ ปี ความสามารถในการฟังจะลดลง ความเมื่อยล้า เมื่อร่างกายเกิดความเมื่อยล้า จะทำให้การรับรู้ผิดพลาดได้ อิทธิพลของสารเคมีบางประเภท เช่น แอลกอฮอล์ สามารถทำให้สมรรถภาพในการรับรู้เปลี่ยนแปลงไปได้

๒.๒ องค์ประกอบด้านจิตวิทยา (Psychological Factors) ได้แก่

๒.๒.๑ ความสนใจ (interest) คนเราจะเลือกรับรู้ในสิ่งที่เราสนใจ เช่น ชายคนหนึ่งไปเที่ยวป่า คนหนึ่งเป็นนักธรณีวิทยาก็จะสนใจประเภทของหินต่าง ๆ ในป่า ส่วนอีกคนหนึ่งเป็นสมาชิกชมรมผู้เลี้ยงนกก็จะสนใจสังเกตนกชนิดต่าง ๆ ที่มีในป่า

๒.๒.๒ ความคาดหวัง (expectancy) ถ้าเราคาดหวังสิ่งใดไว้ การรับรู้ของเรา ก็จะเป็นไปตามที่คาดหวัง

๒.๒.๓ ความต้องการ (need) ความต้องการเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกรับรู้มีการทดลองให้คนที่อยู่ในภาวะหิวดูภาพกำกวมภาพหนึ่งซึ่งเห็นไม่ชัดเจนว่าเป็นรูปอะไรกันแน่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่าเห็นเป็นภาพอาหารหรือคนกำลังรับประทานอาหาร เนื่องจากความต้องการขณะนั้นคือ ความต้องการอาหารเลยทำให้รับรู้ไปตามความต้องการนั้น

๒.๒.๔ การเห็นคุณค่า (value) การรับรู้ขึ้นกับการเห็นคุณค่าในสิ่งนั้น จากการทดลองให้เด็กจากสถานะเศรษฐกิจต่างกันประมาณขนาดของสตางค์โดยการวาดภาพ ซึ่งพบว่า เด็กที่มีสถานะเศรษฐกิจต่ำจะประมาณขนาดของสตางค์ใหญ่กว่าเด็กที่ฐานะดี เนื่องจากเด็กยากจนให้คุณค่าของเงินหรือรับรู้คุณค่าของเงินสูงกว่าเด็กฐานะดี

ระดับของความรู้

เบนจามิน บลูม (Benjamin S. Bloom อ้างถึงในอักษร สวัสดิ์ ๒๕๔๒ : ๒๖-๒๘) ได้ให้ความหมายของ ความรู้ หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะ วิธีการและกระบวนการต่าง ๆ โดยเน้นในเรื่องของกระบวนการทางจิตวิทยาของความจำ อันเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับการจัดระเบียบ โดยก่อนหน้านั้นในปี ค.ศ. ๑๙๖๕ บลูมและคณะ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้หรือพุทธิ

พิสัย (cognitive domain) ของคนว่าประกอบด้วยความรู้ตามระดับต่าง ๆ รวม ๖ ระดับ ซึ่งอาจพิจารณาจากระดับความรู้ในขั้นต่ำไปสู่ระดับของความรู้ในระดับที่สูงขึ้นไป โดยบลูมและคณะ ได้แจกแจงรายละเอียดของแต่ละระดับไว้ดังนี้

๑. ความรู้ (Knowledge) หมายถึง การเรียนรู้ที่เน้นถึงการจำและการระลึกได้ถึงความคิด วัตถุ และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นความจำที่เริ่มจากสิ่งง่าย ๆ ที่เป็นอิสระแก่กัน ไปจนถึงความจำในสิ่งที่ยุ่งยากซับซ้อนและมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

๒. ความเข้าใจหรือความคิดรวบยอด (Comprehension) เป็นความสามารถทางสติปัญญาในการขยายความรู้ ความจำ ให้กว้างออกไปจากเดิมอย่างสมเหตุสมผล การแสดงพฤติกรรมเมื่อเผชิญกับสื่อความหมาย และความสามารถในการแปลความหมาย การสรุปหรือการขยายความสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

๓. การนำไปปรับใช้ (Application) เป็นความสามารถในการนำความรู้ (knowledge) ความเข้าใจหรือความคิดรวบยอด (comprehension) ในเรื่องใด ๆ ที่มีอยู่เดิม ไปแก้ไขปัญหาที่แปลกใหม่ ของเรื่องนั้น โดยการใช้ความรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการกับความคิดรวบยอดมาผสมผสานกับความสามารถในการแปลความหมาย การสรุปหรือการขยายความสิ่งนั้น

๔. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถและทักษะที่สูงกว่าความเข้าใจ และการนำไปปรับใช้ โดยมีลักษณะเป็นการแยกแยะสิ่งที่จะพิจารณาออกเป็นส่วนย่อย ที่มีความสัมพันธ์กัน รวมทั้งการสืบค้นความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ เพื่อดูว่าส่วนประกอบปลีกย่อยนั้นสามารถเข้ากันได้หรือไม่ อันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างแท้จริง

๕. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการรวบรวมส่วนประกอบย่อย ๆ หรือส่วนใหญ่ ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นเรื่องราวอันหนึ่งอันเดียวกัน การสังเคราะห์จะมีลักษณะของการเป็นกระบวนการรวบรวมเนื้อหาสาระของเรื่องต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อสร้างรูปแบบหรือโครงสร้างที่ยังไม่ชัดเจนขึ้นมาก่อน อันเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ภายในขอบเขตของสิ่งที่กำหนดให้

๖. การประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับความคิด ค่านิยม ผลงาน คำตอบ วิธีการและเนื้อหาสาระเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง โดยมีการกำหนดเกณฑ์ (criteria) เป็นฐาน ในการพิจารณาตัดสิน การประเมินผล จัดได้ว่าเป็นขั้นตอนที่สูงสุดของพุทธิลักษณะ (characteristics of cognitive domain) ที่ต้องใช้ความรู้ความเข้าใจ การนำไปปรับใช้การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์เข้ามาพิจารณาประกอบกันเพื่อทำการประเมินผลสิ่งหนึ่งสิ่งใด

ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)

ประเทศไทยไม่เคยมีการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติในระยะยาวมาก่อน ถึงแม้ว่าเนื้อหาบางส่วน ของยุทธศาสตร์ชาติจะปรากฏอยู่บ้างแล้วในเอกสารของภาครัฐ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมาย นโยบายหรือวิสัยทัศน์ของรัฐบาล นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ เป็นต้น การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ถือเป็นเรื่องสำคัญและเป็นวาระแห่งชาติ ทั้งนี้เนื่องจาก

ยุทธศาสตร์ชาติเชิงบูรณาการเป็นแนวทางในการบริหารและพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยกำหนด ทั้งเป้าหมาย วิธีการ เครื่องมือ กรอบเวลา พร้อมทั้งความสำคัญเร่งด่วนของแต่ละเป้าหมาย

ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ของประเทศไทยอยู่ในความสนใจของทุกภาคส่วน และประชาชนทั่วไป รวมทั้งประชาคมโลก คณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้ง คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ เมื่อ ๓๐ มิ.ย.๕๘ เพื่อร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี และได้แต่งตั้ง คณะกรรมการขับเคลื่อน และปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน เมื่อ ๑๕ ม.ค.๕๙ เพื่อขับเคลื่อนและปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน ในเดือน พ.ค.๕๙ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติได้จัดทำและเผยแพร่กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี โดยหน่วยงานภาครัฐได้จัดทำยุทธศาสตร์ของหน่วยงานเพื่อรองรับวิทยาศาสตร์ชาติ และการปฏิรูปประเทศเสร็จสิ้นก่อนที่การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติฉบับสมบูรณ์จะแล้วเสร็จ และต่อมา คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้แต่งตั้ง คณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูป ประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง เมื่อ ๑๗ ม.ค.๖๐ เพื่อบูรณาการ การขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง

ปัจจุบัน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อ ๖ เม.ย.๖๐ บัญญัติให้รัฐจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ๓๐ ปี ๒๕๖๐ และจัดทำนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ โดยบทเฉพาะกาล มาตรา ๒๗๕ กำหนดให้ตรากฎหมายดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายใน ๑๒๐ วันนับแต่วันประกาศใช้ รัฐธรรมนูญ และจัดทำยุทธศาสตร์ชาติให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่กฎหมายดังกล่าวใช้บังคับ (พลาภาศตรี สฤทธิพร สุนทรกิจ, ๒๕๕๙-๒๕๖๐ : ๒)

เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๑ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติในคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ มีมติเห็นชอบร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ฉบับที่คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๖ คณะได้แก้ไข และปรับปรุงให้สอดคล้องกับผลการประชุมรับฟังความคิดเห็นแล้ว และมอบหมายให้ สศช. (ในฐานะ สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ) พิจารณาปรับปรุงร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติ ตามความเห็นของคณะกรรมการฯ โดยเฉพาะในส่วนของ การเพิ่มเติมประเด็นการพัฒนาในอนาคตที่สำคัญ อาทิ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ระเบียง เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก การพัฒนา Thailand ๔.๐ และการพัฒนาในรูปแบบประชารัฐ ซึ่ง สศช. ได้นำเสนอประธานกรรมการยุทธศาสตร์ชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบในนาม คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ และจัดส่งให้คณะรัฐมนตรี พิจารณาแล้วเมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๑ โดยคณะรัฐมนตรีจะมีกรอบระยะเวลา ๓๐ วัน ในการพิจารณาร่างยุทธศาสตร์ชาติฯ ก่อนที่จะต้อง นำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา และประกาศใช้ตามขั้นตอนต่อไป นอกจากนี้ ปัจจุบัน คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติยังอยู่ระหว่างการดำเนินการเตรียมการจัดทำร่างแผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติตามมติคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติในคราวประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ที่เห็นว่าควรมีการเริ่มเตรียมการจัดทำแผนแม่บทไว้ตั้งแต่ระยะการจัดทำ ร่างยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้การจัดทำแผนแม่บทสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วหลังจาก ยุทธศาสตร์ชาติมีผลบังคับใช้ ทั้งนี้ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติถือว่าเป็นแผนระดับ ๒ ตามมติ คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ ที่ได้มีมติเห็นชอบการจำแนกแผนออกเป็น ๓ ระดับ โดยพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓ ได้นิยามแผนแม่บทภายใต้

ยุทธศาสตร์ชาติว่าเป็น “แผนแม่บทเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ” และเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๖ คณะในการจัดทำร่างแผนแม่บทฯ ซึ่งจะต้องมีความสอดคล้องกันกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ

การจัดทำร่างแผนแม่บทมีกำหนดการดำเนินการแล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน ๒๕๖๑ และคาดว่าจะนำเสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะรัฐมนตรีพิจารณาได้ภายในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๑ ซึ่งแผนแม่บทที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้มีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น รวมทั้งการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทด้วย (พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐)

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี หมายถึง การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในระยะยาว ที่ต้องมีความชัดเจน เพื่อให้เห็นอนาคตของประเทศที่จะนำไปใช้เป็นกรอบหลักในการจัดทำแผนเพื่อการพัฒนาในมิติและระดับต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายอนาคตประเทศในระยะยาว และภายใต้ยุทธศาสตร์แต่ละด้านจะมีการจัดทำแผนแม่บท สำหรับประเด็นการพัฒนา/ประเด็นปฏิรูปสำคัญ เพื่อเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๐)

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เคยกล่าวไว้ว่า “เราต้องกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกันว่าใน ๒๐ ปีข้างหน้า เราต้องการให้บ้านเมืองของเราเป็นอย่างไร แล้วเดินไปตามนั้น มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและเป็นเรื่องที่รัฐบาลทุกรัฐบาลต้องเดินไปตามนั้น มาจัดสรรทำแผนงาน แผนคน แผนเงิน ไปสู่จุดหมายที่วางไว้ทุกปี ทุก ๆ ๕ ปี โดยมียุทธศาสตร์พาประเทศพ้นกับดักรายได้ปานกลางให้เร็วที่สุด และใน ๒๐ ปี เราต้องเป็นประเทศที่มีรายได้ที่เพียงพอ” (เรื่องเดียวกัน.หน้าเดียวกัน.)

พลเอกสุชาติ นหนองบัว สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) และคณะกรรมการพิจารณา ร่าง พ.ร.บ.การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.... อธิบายว่า “การจัดยุทธศาสตร์ชาติต้องมีระยะยาวอย่างน้อย ๑๐ ปี ขึ้นไป ซึ่งกรอบที่วางไว้ ๒๐ ปีนั้น ไม่ถือว่านานเกินไป และที่ผ่านมามาประเทศไทย ยังไม่มียุทธศาสตร์ชาติ มีเพียงยุทธศาสตร์เฉพาะหน่วยงาน เช่น ยุทธศาสตร์ความมั่นคง ด้านสาธารณสุข ยุทธศาสตร์กลาโหม การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติจะทำให้สามารถวางแผนพัฒนาประเทศ และสามารถกำหนดการดำเนินงานในการพัฒนาประเทศได้ เพราะยุทธศาสตร์ได้กำหนดไว้แล้วว่าจะต้องทำอะไร ใน ๒๐ ปี ที่ยุทธศาสตร์ชาติบังคับใช้” (เรื่องเดียวกัน.หน้าเดียวกัน.)

จากแผนภาพของพลเอก วิลาศ อรุณศรี ประธานกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี อธิบายว่า “เมื่อมียุทธศาสตร์ชาติแล้ว ก็ยังคงมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายความมั่นคงแห่งชาติอยู่ด้วย โดยยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ยังคงมีสถานะใหญ่ที่สุด ทุกอย่างต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ รวมถึงนโยบายของรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน แผนปฏิบัติการของหน่วยงานต่าง ๆ ด้วย” (ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี คืออะไร? เข้าใจกันแบบย่อ ๆ. (ออนไลน์. ๒๕๖๐)

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ หมายถึง การนำยุทธศาสตร์ชาติให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง จะช่วยยกระดับคุณภาพของประเทศไทยในทุกภาคส่วนและนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นหรือบรรเทาความรุนแรงของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทั้งปัญหาความมั่นคง ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และปัญหาความขัดแย้งในสังคม รวมถึงสามารถรับมือกับภัยคุกคาม และบริหารจัดการกับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และสามารถเปลี่ยนผ่าน ประเทศไทยไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ใหม่ของโลกได้ ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยยังคงรักษาบทบาทสำคัญในเวทีโลกสามารถดำรงรักษาความเป็นชาติที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และคนไทยในประเทศ มีความอยู่ดีมีสุขอย่างถ้วนหน้าไปพร้อมกับการปฏิรูปและการพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดิน

การกำหนดแนวทางและมาตรการในการขับเคลื่อนจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์อย่างลุ่มลึก และปัจจัยแวดล้อมรอบด้านที่จะนำไปสู่การวางแผนดำเนินการตามลำดับก่อน-หลังของการขับเคลื่อน การพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบโดยคำนึงถึงความเชื่อมโยงที่เป็นเหตุและผล รวมทั้งผลกระทบ ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่บ่งชี้ถึงทางเลือกทางนโยบายและการกำหนดแนวทางในการรองรับผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ พร้อมทั้งกำหนดบทบาทของภาคีที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดผู้มีบทบาทหลักและบทบาทสนับสนุนในการพัฒนาแต่ละประเด็นที่สามารถผลักดันขับเคลื่อนในระดับปฏิบัติได้ชัดเจน นอกจากนี้ การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศตามแนวยุทธศาสตร์ชาติจะต้องมุ่งเน้นประเด็นเชิงบูรณาการที่มีลักษณะของความเป็นปัจจัยร่วมภายใต้กลุ่มประเด็นพัฒนาสำคัญและยุทธศาสตร์หลักในด้านต่าง ๆ และจะต้องมุ่งเน้นให้สามารถขับเคลื่อนได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีการกำหนดเป็นเป้าหมายจะต้องบรรลุในแต่ละช่วงเวลา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๐)

สรุปความหมายของยุทธศาสตร์ชาติว่า “ยุทธศาสตร์ชาติ คือ เป้าหมายในการพัฒนาประเทศในระยะยาว พร้อมกับการปฏิรูปและการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ

“ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง” มีเป้าหมายสำคัญเพื่อบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน ไปจนถึงระดับความมั่นคงของมนุษย์ และทุกมิติ ทั้งมิติทางด้านการทหาร การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาหาร น้ำ ไปจนถึงมิติทางพลังงาน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ (ทรัพยากร) เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลกลาง (Big Data) ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน

และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ ทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลก บนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่งที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านอื่น ๆ ตลอดจนการบริหารประเทศของรัฐบาล ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามที่ทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด โดยเหตุการณ์สำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับภายในประเทศ (คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ, ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง, ออนไลน์, ปรับแก้ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑ : ๒)

ความมั่นคงแห่งชาติ หมายความว่า ภาวะที่ประเทศปลอดภัยจากภัยคุกคามต่อเอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขต สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ ความปลอดภัยของประชาชน การดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน หรือที่กระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติหรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งความพร้อมของประเทศที่จะเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ อันเกิดจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ (สภาความมั่นคงแห่งชาติ, พระราชบัญญัติ, ๒๕๕๙ : ๔)

นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ หมายความว่า นโยบายและแผนหลักของชาติที่เป็นกรอบหรือทิศทางในการดำเนินการป้องกัน แจ่งเตือน แก้ไข หรือระงับยับยั้งภัยคุกคาม เพื่อธำรงไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ (สภาความมั่นคงแห่งชาติ, พระราชบัญญัติ, ๒๕๕๙ : ๔)

ในมาตรา ๗ สภาความมั่นคงแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. จัดทำนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

๒. เสนอแนะและให้ความเห็นในการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติในมิติด้านความมั่นคงหรือประเด็นเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ หรือการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ ต่อนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี

๓. พิจารณากำหนดยุทธศาสตร์หรือแผนด้านความมั่นคงเฉพาะเรื่อง แผนเตรียมพร้อมแห่งชาติ และแผนบริหารวิกฤตการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแห่งชาติ

๔. กำหนดแนวทางหรือมาตรการในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อเสนอนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีพิจารณา

๕. ประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์ภาพรวมในเชิงยุทธศาสตร์อันเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงแห่งชาติ

๖. กำกับและติดตามการดำเนินการตามนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ

๗. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น หรือตามที่นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย (สภาความมั่นคงแห่งชาติ, พระราชบัญญัติ, ๒๕๕๙ : ๔)

เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

๑. เป้าหมาย

การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงนี้ มีเป้าหมายเพื่อให้ประเทศมีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับและทุกมิติ จึงได้กำหนดเป้าหมายที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุผลในแต่ละช่วงเวลา ดังนี้

๑.๑ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ : “ปรับสภาพแวดล้อม พร้อมแก้ปัญหา”

๑.๑.๑ ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีอาชีพและรายได้ที่พอเพียง

๑.๑.๒ บ้านเมืองสงบเรียบร้อย การเมืองมีธรรมาภิบาลและมีเสถียรภาพ

๑.๑.๓ ปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังแบบบูรณาการ

๑.๑.๔ กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ และประชาชน ได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างเป็นระบบ

๑.๑.๕ ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในอาเซียน รวมทั้งมีความสัมพันธ์ที่ดีและสมดุลกับประเทศที่มีบทบาทสำคัญทางยุทธศาสตร์

๑.๑.๖ กลไกการบริหารจัดการฯ และกลไกขับเคลื่อนฯ ได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างเป็นระบบ

๑.๒ ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๙ : “ปัญหาเก่าหมดไป ปัญหาใหม่ไม่เกิด”

๑.๒.๑ ประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกของความเป็นไทย

๑.๒.๒ บ้านเมืองสงบเรียบร้อย การเมืองมีธรรมาภิบาลและมีเสถียรภาพ

๑.๒.๓ ปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทั้งเก่าและที่เกิดขึ้นใหม่ ได้รับการแก้ไขจนไม่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาและบริหารประเทศ

๑.๒.๔ กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ และประชาชน มีความพร้อมและมีประสิทธิภาพในการดำเนินการ

๑.๒.๕ ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในระดับภูมิภาค รวมทั้งมีความสัมพันธ์ที่ดีและสมดุลกับประเทศที่มีบทบาทสำคัญทางยุทธศาสตร์

๑.๒.๖ กลไกการบริหารจัดการฯ และกลไกขับเคลื่อนฯ มีความพร้อมและมีประสิทธิภาพในการดำเนินการ

๑.๓ ปี พ.ศ. ๒๕๗๐ - ๒๕๗๔ : “ประเทศชาติพัฒนา ปวงประชาร่วมผลึกต้น”

๑.๓.๑ ประชาชนมีความพร้อมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศอย่างแข็งขัน

๑.๓.๒ บ้านเมืองสงบเรียบร้อย การเมืองมีธรรมาภิบาลและมีเสถียรภาพ รัฐบาลบริหารประเทศได้ตามนโยบายและยุทธศาสตร์ที่กำหนด

๑.๓.๓ ปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงได้รับการแก้ไขอย่างทันท่วงที ไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารประเทศ

๑.๓.๔ กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ และประชาชน มีความพร้อมและมีประสิทธิภาพในการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม

๑.๓.๕ ประเทศไทยมีบทบาทเป็นที่ขึ้นชมและได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศในด้านการส่งเสริมเสถียรภาพและความมั่นคงในภูมิภาค

๑.๓.๖ การบริหารจัดการฯ และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเป็นไปตามที่กำหนด

๑.๔ ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๙ : “ประเทศไทยมั่นคง ประชาชนมีความสุข”

๑.๔.๑ ประชาชนมีความมั่นคงและมีความสุข

๑.๔.๒ บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติ การเมืองมีธรรมาภิบาลและมีเสถียรภาพ รัฐบาลบริหารประเทศได้เจริญก้าวหน้าตามนโยบายและยุทธศาสตร์ที่กำหนด

๑.๔.๓ ปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงได้รับการแก้ไขอย่างทันท่วงที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารประเทศ

๑.๔.๔ กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ และประชาชน มีความพร้อมและมีประสิทธิภาพในการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม

๑.๔.๕ ประเทศไทยมีบทบาทเป็นที่ขึ้นชมได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศ มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและส่งเสริมเสถียรภาพในภูมิภาค และมีอำนาจต่อรองเพื่อรักษาและเพิ่มพูนผลประโยชน์ของชาติ อันส่งผลให้ไทยและภูมิภาคมีความสงบก้าวหน้าตลอดถึงมีความสัมพันธ์ที่ครอบคลุมด้านงานเชื่อมต่อกับความเจริญและความมั่นคงของชาติในทุกรูปแบบ

๑.๔.๖ การบริหารจัดการฯ และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเป็นไปตามที่กำหนด มีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

รัฐบาลได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี โดยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ เป็นกลไกขับเคลื่อน เพื่อให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ กำหนดเป้าหมายและแนวทางสำคัญ ออกเป็น ๑๐ ยุทธศาสตร์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ : กำหนดให้คนไทยมีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดี เป็นพลเมืองตื่นรู้ ปรับตัวเท่าทันสถานการณ์และรับผิดชอบ ต่อประโยชน์ส่วนรวม โดยกำหนดแนวทางสำคัญ อาทิ ๑) การลงทุนพัฒนาศักยภาพเด็กปฐมวัย ๒) การสร้างความอยู่ดีมีสุขและความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว ๓) การลดพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพ ๔) การยกระดับศูนย์ฝึกอบรมแรงงานเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ ๕) การสร้างสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม : การลดความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และความยากจน เน้นให้เศรษฐกิจฐานรากเข้มแข็ง และประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร อาชีพ และบริการทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยมีแนวทางสำคัญ อาทิ ๑) แผนงานการช่วยเหลือประชากรผู้มีรายได้น้อย ๒) แผนงานการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาในพื้นที่ห่างไกลอย่างครอบคลุม ๓) การขยายระบบแพทย์ทางไกล ๔) การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากและชุมชนเข้มแข็ง

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน :
ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ โดยโครงสร้างเศรษฐกิจปรับสู่เศรษฐกิจฐานบริการและดิจิทัล มีผู้ประกอบการรุ่นใหม่และสังคมผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กที่เข้มแข็ง สามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างสรรค์คุณค่าสินค้าและบริการ โดยมีแนวทางสำคัญ อาทิ ๑) การปรับปรุงประสิทธิภาพของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ๒) การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ๓) โครงการจัดตั้งศูนย์ทดสอบยานยนต์และยางล้อแห่งชาติ ๔) การส่งเสริมการท่องเที่ยว และ ๕) การสร้างศักยภาพการแข่งขันของสินค้าและบริการของไทย

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : การรักษาพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติ มีความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ โดยมีแนวทางสำคัญ คือ ๑) การส่งเสริมการปลูกป่าไม้เศรษฐกิจมีค่าระยะยาว ๒) การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ๓) โครงการเมืองสีเขียว และ ๔) การลดก๊าซเรือนกระจกที่เหมาะสมของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคงและยั่งยืน : มีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย สังคมปลอดภัย สามัคคี สร้างภาพลักษณ์ดี และเพิ่มความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อประเทศไทย โดยมีแนวทางสำคัญ อาทิ ๑) สร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ ๒) ป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๓) การป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้าย และภัยคุกคามข้ามชาติ ๔) การป้องกันภัยและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามทางเทคโนโลยีสารสนเทศและไซเบอร์

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย : มีระบบบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบได้ กระจายอำนาจและมีส่วนร่วมจากประชาชน โดยเพิ่มระบบดิจิทัล ในการให้บริการ ปัญหาคอร์รัปชันลดลง ทัศนคติความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจในประเทศดีขึ้น โดยมีแนวทางสำคัญ อาทิ ๑) การปรับโครงสร้างอำนาจส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น และแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดิน ๒) การปฏิรูปการพัฒนาข้าราชการ ๓) การปรับปรุงกฎหมายเพื่อวางระบบการบริหารจัดการงบประมาณเชิงพื้นที่ ๔) การพัฒนาระบบยุติธรรมชุมชนและการให้ความช่วยเหลือประชาชน ๕) การปฏิรูปองค์กรในกระบวนการยุติธรรม ๖) การส่งเสริม การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการให้บริการของภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ : ลดต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศ โดยมีแนวทางสำคัญ อาทิ ๑) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบขนส่ง ๒) การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ ๓) การพัฒนาด้านพลังงาน ๔) การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล

ยุทธศาสตร์ที่ ๘ การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม : เพิ่มความสามารถในการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อยกระดับความสามารถการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมีแนวทางสำคัญ อาทิ ๑) ส่งเสริมการลงทุนวิจัยและพัฒนาและผลักดันสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และเชิงสังคม ๒) พัฒนาระบบนิเวศนวัตกรรมและการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ๓) โครงการส่งเสริมการจัดทำมาตรฐานนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ไทย เพื่อนำขึ้นบัญชีนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์

ยุทธศาสตร์ที่ ๙ การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ : ลดช่องว่างรายได้ระหว่างภาคและมีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมมากขึ้น เพิ่มมูลค่าการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดน มีแนวทางสำคัญ อาทิ ๑) โครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนาสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ๒) โครงการพัฒนาและส่งเสริมการผลิตภัณฑียางพาราภาคใต้ ๓) โครงการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก และ ๔) โครงการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดน

ยุทธศาสตร์ที่ ๑๐ ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา : เครือข่ายการเชื่อมโยงตามแนวระเบียงเศรษฐกิจที่ครอบคลุมและมีการใช้ประโยชน์ได้เต็มศักยภาพ ระบบห่วงโซ่มูลค่าในอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียนเพิ่มขึ้น มีแนวทางการสำคัญ อาทิ ๑) แผนงานส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการไทยออกไปลงทุนในต่างประเทศ ๒) แผนงานความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ในภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ ๓) แผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย – มาเลเซีย – ไทย (IMT-GT)

หลักสูตรยุทธศาสตร์ชาติในสถาบันการศึกษาที่มีการสอนในปัจจุบัน

๑. สถาบันการศึกษาด้านการทหารของเหล่าทัพ มีการบรรจุหลักสูตรยุทธศาสตร์ชาติเข้าไว้ในการเรียนการสอนตั้งแต่ผู้บริหารระดับต้นจนถึงระดับสูง ดังนี้

๑.๑ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก (รร.สธ.ทบ)

มีการจัดการศึกษาวิชายุทธศาสตร์ หมวดวิชาความมั่นคงและยุทธศาสตร์ จำนวน ๓.๕ หน่วยกิต ๙๖ ชั่วโมง (จากจำนวนรวม ๕๕ หน่วยกิต ๔๘ สัปดาห์ ๑,๖๘๐ ชั่วโมง) คิดเป็นร้อยละ ๖.๓ ของหน่วยกิต (โรงเรียนเสนาธิการทหารบก, ๒๕๖๐ : ๒ - ๓)

๑.๒ โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ (รร.สธ.ทร)

มีการจัดการศึกษาวิชายุทธศาสตร์ หมวดวิชา วิชาความมั่นคงแห่งชาติ ตอนที่ ๑ การกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ จำนวน ๘ หน่วยกิต ๑๔๔ ชั่วโมง (จากจำนวนรวม ๕๓ หน่วยกิต ๔๘ สัปดาห์ ๑,๐๖๘ ชั่วโมง) คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๐๙ ของหน่วยกิต (โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ, ๒๕๕๒ : ๘)

๑.๓ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ (รร.สธ.ทอ)

มีการจัดการศึกษาวิชายุทธศาสตร์ หมวดวิชาที่ ๒ วิชาความมั่นคงแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ จำนวน ๘ หน่วยกิต ๑๔๖ ชั่วโมง (จากจำนวนรวม ๔๙ หน่วยกิต ๔๙ สัปดาห์ ๑,๗๓๖ ชั่วโมง) คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓๒ ของหน่วยกิต (โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ๒๕๕๗ : ก - ๓)

๑.๔ วิทยาลัยเสนาธิการทหาร (วสท.)

มีการจัดการศึกษาวิชายุทธศาสตร์ หมวดวิชาที่ ๓ ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ จำนวน ๙ หน่วยกิต ๑๙๐ ชั่วโมง (จากจำนวนรวม ๓๕ หน่วยกิต ๔๘ สัปดาห์ ๑,๒๕๕ ชั่วโมง) คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๗๑ ของหน่วยกิต จะประกอบไปด้วย ๓ ตอนวิชา ได้แก่ หลักพื้นฐานการกำหนดยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์ทหาร (วิทยาลัยเสนาธิการทหาร, ๒๕๖๐ : ๓ - ๔)

๑.๕ วิทยาลัยการทัพบก (วทบ.)

มีการจัดการศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์ หมวดวิชาที่ ๒ วิชาหลักความมั่นคงและ
 ยุทธศาสตร์ จำนวน ๕ หน่วยกิต ๗๒ ชั่วโมง หมวดวิชาที่ ๓ วิชาการจัดทำยุทธศาสตร์ป้องกันประเทศ
 จำนวน ๕ หน่วยกิต ๑๐๑ ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น ๑๐ หน่วยกิต ๑๗๓ ชั่วโมง (จากจำนวนรวม ๔๘ หน่วยกิต
 ๔๙ สัปดาห์ ๑,๖๖๙ ชั่วโมง) คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๘๓ ของหน่วยกิต (วิทยาลัยการทัพบก, ๒๕๖๐ : ๓ - ๕)

๑.๖ วิทยาลัยการทัพเรือ (วทร.)

มีการจัดการศึกษาวิชายุทธศาสตร์ หมวดวิชาความมั่นคงแห่งชาติ จำนวน ๘ หน่วยกิต
 ๑๐๘ ชั่วโมง (จากจำนวนรวม ๔๒ หน่วยกิต ๔๔ สัปดาห์ ๖๖๐ ชั่วโมง) คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๐๔ ของหน่วยกิต
 (วิทยาลัยการทัพเรือ, ๒๕๕๓ : ๙ - ๑๗)

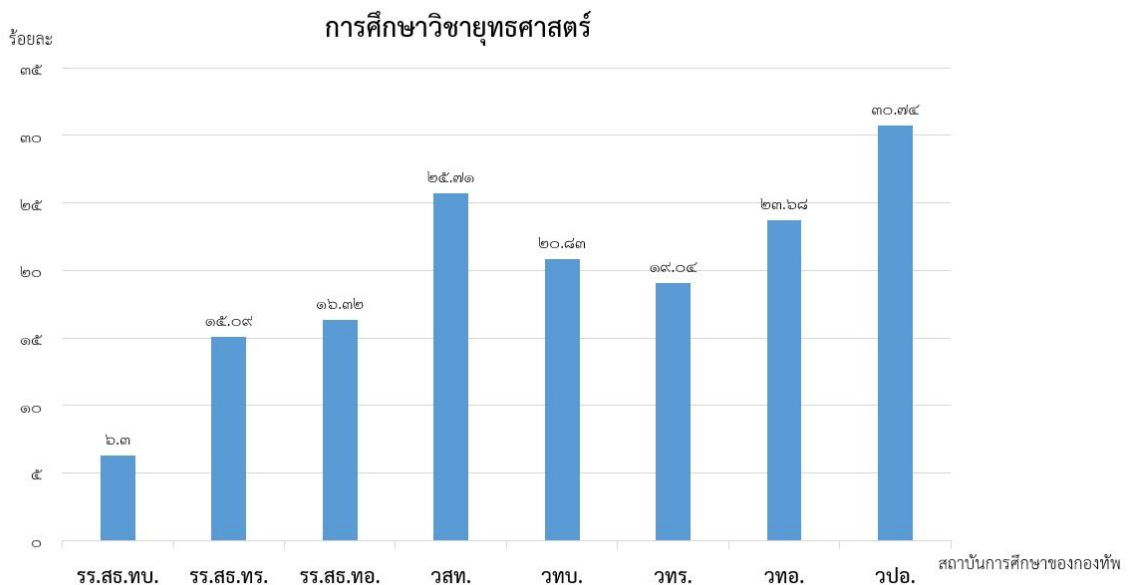
๑.๗ วิทยาลัยการทัพอากาศ (วทอ.)

มีการจัดการศึกษาวิชายุทธศาสตร์ หมวดวิชาที่ ๑ วิชาความมั่นคงแห่งชาติและ
 ยุทธศาสตร์ด้านมั่นคง จำนวน ๙ หน่วยกิต ๑๗๐ ชั่วโมง (จากจำนวนรวม ๓๘ หน่วยกิต ๔๘ สัปดาห์
 ๑,๑๔๒ ชั่วโมง) คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๖๘ ของหน่วยกิต (วิทยาลัยการทัพอากาศ, ๒๕๕๘ : ก - ๒)

๑.๘ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.)

มีการจัดการศึกษาวิชายุทธศาสตร์ ในกลุ่มวิชาที่ ๑ ยุทธศาสตร์และความมั่นคง
 จะประกอบไปด้วย ๒ วิชา ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎีด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติ (จำนวน ๒๘.๓๐
 ชั่วโมง) นอกจากนั้นยังศึกษาในกลุ่มวิชาที่ ๒ สภาวะแวดล้อมโลกและสภาวะแวดล้อมภายในประเทศ
 (จำนวน ๑๐.๕ ชั่วโมง) กลุ่มวิชาที่ ๓ ผู้นำระดับยุทธศาสตร์ นอกจากนั้นจะมีการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ
 อีก ๗๒ ชั่วโมง ซึ่งรวมกันทั้ง ๓ กลุ่มวิชาได้ ๒๑๗.๓๐ ชั่วโมง (๕๒ สัปดาห์จากชั่วโมงรวมทั้งหลักสูตร
 ๗๐๗.๓๐ ชั่วโมง) คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๗๔ ของชั่วโมงเรียน ซึ่งถือว่าการศึกษาวิชายุทธศาสตร์และ
 การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ เป็นหัวใจหลักในการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วิทยาลัย
 ป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๖๐ : ๓ - ๑๑)

แผนภาพที่ ๒-๑ การศึกษาวิชายุทธศาสตร์ในสถาบันการศึกษาของกองทัพ

สรุปหลักสูตรยุทธศาสตร์ชาติในสถาบันการศึกษาของกองทัพ จะเริ่มปูพื้นฐานในระดับโรงเรียนเสนาธิการทหาร (ร้อยละ ๖.๓ ถึงร้อยละ ๑๖.๓๒) โดยเพิ่มมากขึ้นในวิทยาลัยการทัพ (ร้อยละ ๑๙.๐๔ ถึงร้อยละ ๒๕.๗๑) และมากที่สุดที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (ร้อยละ ๓๐.๗๔) นักเรียนและนักศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ ดังกล่าว จะมีความเข้าใจในเรื่องยุทธศาสตร์เป็นอย่างดี

๒. สถาบันการศึกษาของกระทรวง ไม่มีการบรรจุหลักสูตรยุทธศาสตร์ชาติในหลักสูตรสำหรับผู้บริหารขึ้นไป ในภาพรวมมีจำนวน ๑๘ กระทรวง และ ๑ สำนักงานฯ จำนวน ๒๓ หลักสูตร ซึ่งไม่มีการบรรจุวิชายุทธศาสตร์ชาติไว้ในหลักสูตร

แผนภาพที่ ๒-๒ ตารางสรุปการศึกษาในระดับผู้บริหารของกระทรวง

ตารางสรุปการศึกษาในระดับผู้บริหารของกระทรวง

ลำดับ ที่	กระทรวง	ชื่อหลักสูตร	วิชายุทธศาสตร์ชาติ		ชั่วโมง เรียนรวม
			มี	ไม่มี	
๑	กระทรวงการคลัง	หลักสูตรนักบริหารการเงินการคลังภาครัฐระดับสูง (บงส.)	✓		๒๒๕
๒	กระทรวงการต่างประเทศ	นักบริหารการทูต (นบท.) รุ่นที่ ๑๐	✓		๒๘๐
๓	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	หลักสูตรการบริหารการท่องเที่ยวสำหรับผู้บริหารระดับสูง (กทส.)	✓		๑๖
๔	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์	นักบริหารการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (นพม.)	✓		๓๒๐
๕	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	นักบริหารการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ระดับสูง	✓		๑๔๑
๖	กระทรวงคมนาคม	นักบริหารการคมนาคมระดับสูง (นบส.คค.)	✓		๑๘๐
๗	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	ผู้นำการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital CEO) รุ่นที่ ๑	✓		๑๖๓
๘	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	นักบริหารด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับกลาง (นบก.ทส.)	✓		๑๙๖
		ประกาศนียบัตรธรรมภิบาลสิ่งแวดล้อมสำหรับนักบริหารระดับสูง (ปธส.๖)	✓		๒๓๑
๙	กระทรวงพลังงาน	Executive Energy Management (EEM)	✓		๑๖๐
๑๐	กระทรวงพาณิชย์	ไม่มีการจัดอบรม			
๑๑	กระทรวงมหาดไทย	นักปกครองระดับสูง (นปส.)	✓		๓๔๔
		โครงการฝึกอบรมสมรรถนะในการขับเคลื่อนงานของหัวหน้าสำนักงาน จังหวัด	✓		๔๐
		การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงมหาดไทย เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ	✓		๔๐
๑๒	กระทรวงยุติธรรม	ผู้บริหารงานยุติธรรมระดับกลาง (บธก.) รุ่นที่ ๑๘	✓		๑๓๐
		ผู้บริหารงานยุติธรรมระดับสูง (บธส.) รุ่นที่ ๓	✓		๓๙๒
๑๓	กระทรวงแรงงาน	นักบริหารแรงงานระดับสูง (นบรส.) รุ่นที่ ๗	✓		๒๑๐
๑๔	กระทรวงวัฒนธรรม	ไม่มีการจัดอบรม			
๑๕	กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	ไม่มีการจัดอบรม			
๑๖	กระทรวงศึกษาธิการ	การสร้างความปลอดภัยและสมานฉันท์	✓		๑๒

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พลอากาศตรี สฤกษ์ดีพร สุนทรกิจ (แนวทางพัฒนากระบวนการยุทธศาสตร์ชาติ, ๒๕๖๐ : ๑๐๗ – ๑๑๐) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนากระบวนการยุทธศาสตร์ชาติ พบปัญหาทั้งหมดในกระบวนการยุทธศาสตร์ชาติ สามารถจำแนกออกเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่

๑. ปัญหาทั่วไปในกระบวนการยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งทำให้การบริหารจัดการยุทธศาสตร์ชาติในภาพรวมไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ปัญหาเหล่านี้ได้แก่ กระบวนการยุทธศาสตร์ชาติที่ยังไม่สมบูรณ์และไม่ครบวงจร การขาดโครงสร้างที่ชัดเจน การบริหารจัดการยุทธศาสตร์ชาติที่ยังไม่เป็นระบบและขาดประสิทธิภาพ การบริหารจัดการองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการยุทธศาสตร์ชาติที่ยังไม่เป็นระบบเช่นกัน ระบบการบริหารจัดการภาครัฐและข้อจำกัดของหน่วยงานภาครัฐที่ยังไม่สอดคล้องและเพื่ออำนวยความสะดวกการบริหารจัดการยุทธศาสตร์ชาติเชิงบูรณาการ การขาดความเชื่อมั่นจากประชาคมโลกและสังคมไทยในความมุ่งมั่นจริงจังของผู้มีระดับสูงและกลุ่มผลประโยชน์ระดับชาติที่จะสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงตามยุทธศาสตร์ชาติ ตลอดจนการทุจริตประพฤติมิชอบและการใช้นโยบายประชานิยมของรัฐบาลที่ขาดความสมเหตุสมผล

๒. ปัญหาในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งอาจทำให้ยุทธศาสตร์ชาติไม่ครอบคลุมประเด็นปัญหาสำคัญของชาติทั้งหมด มีความคลุมเครือ ขาดความชัดเจนและความสมบูรณ์ในตัวเอง ขาดความน่าเชื่อถือ หรือมีข้อผิดพลาด ปัญหาเหล่านี้ได้แก่

๒.๑ ปัญหาด้านการบริหารจัดการในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ เช่น ไม่มีการกำหนดโครงสร้าง ตัวแบบ ขอบเขต เป้าหมาย กรอบเวลาในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติอย่างชัดเจน อีกครั้งไม่ได้กำหนดหน่วยรับผิดชอบในการสนับสนุนการจัดทำและนำเสนอยุทธศาสตร์ชาติ

๒.๒ ปัญหาด้านความพร้อมของบุคลากร ข้อมูล และเครื่องมือในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ เช่น บุคลากรที่เกี่ยวข้องขาดสมรรถนะที่เหมาะสม ถึงแม้ว่าจะมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์สูงในสายงานที่ตนเองรับผิดชอบ หรือสาขาวิทยาการที่ตนเองมีความเชี่ยวชาญเฉพาะ

การเก็บข้อมูลและจัดทำสถิติระดับชาติไม่ครอบคลุมประเด็นปัญหาทั้งหมดหรือไม่ได้มาตรฐานตรงกับความต้องการ นอกจากนี้ยังขาดทีมงานมืออาชีพ ฐานข้อมูล และระบบสารสนเทศสนับสนุน

๒.๓ ปัญหาด้านวิธีการหรือแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ เช่น การขาดตัวแบบมาตรฐานสำหรับยุทธศาสตร์ชาติเชิงบูรณาการ รวมทั้งการขาดกรอบแนวคิดในการกำหนดยุทธศาสตร์ที่มีหลักการเหตุผลสนับสนุนและครอบคลุมทุกประเด็นปัญหาที่สำคัญ

๒.๔ ปัญหาด้านเนื้อหาของยุทธศาสตร์ชาติ เช่น การขาดความชัดเจนของวิสัยทัศน์ ขาดภาพอนาคตที่เห็นพร้อมร่วมกัน กระบวนการยุทธศาสตร์ชาติและโครงสร้างยุทธศาสตร์ชาติที่ยังขาดความชัดเจน ความไม่ชัดเจนของคำสำคัญ เป้าหมาย ความสำคัญเร่งด่วน กรอบเวลา ทรัพยากรที่จะนำมาใช้ ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติเฉพาะ หน่วยรับผิดชอบหลักที่จะต้องนำของยุทธศาสตร์เฉพาะในแต่ละด้านไปบูรณาการ ตัวชี้วัดความสำเร็จในระดับชาติหรือระดับมหภาค อีกครั้งยังไม่มีทดสอบความสมเหตุสมผลหรือความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์เฉพาะในแต่ละด้าน เป็นต้น

๒.๕ ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมและการยอมรับยุทธศาสตร์ชาติ เช่น ขาดความรู้ ความเข้าใจไม่ทราบเหตุผลความจำเป็นในการมียุทธศาสตร์ชาติ การมีส่วนร่วมอย่างจำกัดของประชาชนและแต่ละภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ประชาชนไม่ทราบว่าตนเองและประเทศไทยจะได้รับประโยชน์อะไรจากยุทธศาสตร์ชาติ ความแตกแยกทางความคิดของประชาชน รวมทั้งการไม่ยอมรับหรือการขาดความเชื่อมั่นยุทธศาสตร์ชาติ

๓. ปัญหากในการทำยุทธศาสตร์ชาติไปปฏิบัติ ซึ่งอาจทำให้การนำยุทธศาสตร์ชาติไปปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ไม่สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างแท้จริงหรือประสบความสำเร็จล้มเหลว ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายภายในกรอบเวลาที่กำหนด ปัญหาเหล่านี้ได้แก่

๓.๑ ปัญหาด้านการบริหารจัดการในการนำยุทธศาสตร์ชาติไปปฏิบัติ เช่น การบริหารจัดการยุทธศาสตร์ชาติในภาพรวมญาติเป็นระบบ การขาดหน่วยงานอำนวยความสะดวกยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งมีหน้าที่วางแผน จัดการ อำนาจการ ประสานงาน และควบคุมการปฏิบัติที่ต้องมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เช่นเดียวกับฝ่ายเสนาธิการร่วมของทหาร ระบบบริหารจัดการภาครัฐในปัจจุบันยังไม่ได้บูรณาการให้เป็นระบบที่สมบูรณ์แต่เพียงระบบเดียว หน่วยงานภาครัฐบางส่วนขาดการทบทวนแก้ไขปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยหรือกระบวนการปฏิบัติงานตามทฤษฎีการจัตองค์การ ภาครัฐไม่ได้นำหลักการและเทคนิคการบริหารโครงการมาใช้ในการบริหารจัดการยุทธศาสตร์ชาติเชิงบูรณาการ ยุทธศาสตร์ชาติระดับรองลงมาของหน่วยงานภาครัฐ หรือแผนงานและโครงการระยะยาวขนาดใหญ่ที่มีความซับซ้อน อีกครั้งข้อจำกัดด้านรายได้ของภาครัฐและงบประมาณแผ่นดิน เป็นต้น

๓.๒ ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรผู้บริหารระดับสูง เช่น การขาดวิสัยทัศน์และไม่เห็นความสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ การขาดภาวะผู้นำและการมีระดับสมรรถนะไม่เพียงพอที่จะบริหารจัดการยุทธศาสตร์ของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การขาดทักษะในการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นพื้นฐานในการบูรณาการร่วมกับหน่วยเกี่ยวข้อง หรือการขาดความรับผิดชอบอย่างแท้จริง ในการบริหารจัดการยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน

๓.๓ ปัญหาในการแปลงยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นการปฏิบัติ เช่น การแปลงยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นการปฏิบัติยังไม่เป็นระบบ ไม่สอดคล้อง หรือไม่ถูกต้องตรงตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ การขาดการมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับกลาง ผู้บริหารระดับล่าง และหน่วยเกี่ยวข้อง ยุทธศาสตร์ของหน่วยงานภาครัฐขาดแนวทางการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และลำดับความสำคัญเร่งด่วนของแผนงานและโครงการไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ไม่สอดคล้องกับขอบเขตอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานเกี่ยวข้อง หรือไม่มีการกำหนดหน่วยรับผิดชอบโดยตรง

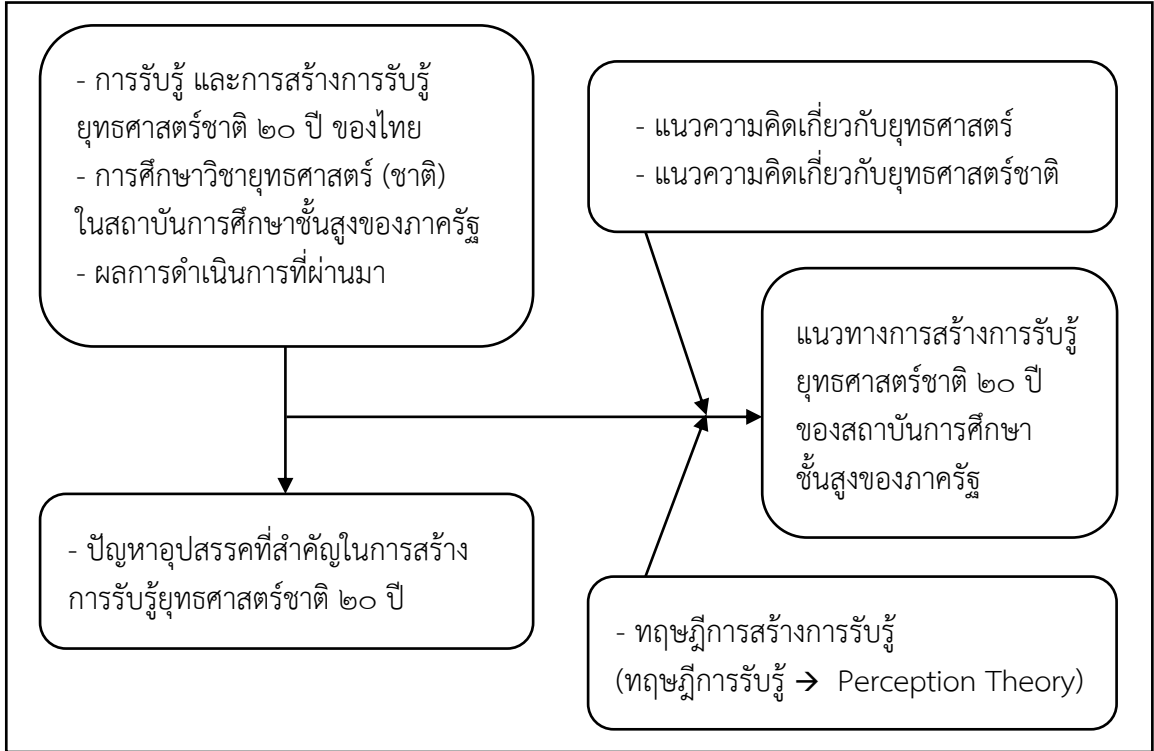
๓.๔ ปัญหาความพร้อมในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ เช่น หน่วยงานภาครัฐไม่ปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารงานหรือกระบวนการทำงานให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ไม่สามารถบูรณาการการปฏิบัติทั้งทางตั้งหรือทางระนาบ วัฒนธรรมองค์กรไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหารจัดการยุทธศาสตร์ ขาดการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ที่ดีและขาดการประชาสัมพันธ์เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ โครงสร้างองค์กรและการปฏิบัติงานไม่เหมาะสมกับยุทธศาสตร์ แนวทางการพัฒนาบุคลากรหรือการบริหารงานบุคคลไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ไม่ทดสอบยุทธศาสตร์ด้วยการนำร่องเสียก่อน ไม่ปรับเปลี่ยนฐานข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้รองรับยุทธศาสตร์ บริหารงานเชิงบูรณาการโดยแยกส่วนปฏิบัติ ระบบเงินเดือน ค่าตอบแทน และแรงจูงใจไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ละเลยไม่ขอแก้ไขกฎหมายในส่วนที่หน่วยรับผิดชอบ ไม่กำหนดกฎระเบียบและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน และขาดความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ หรือทรัพยากรอื่น ๆ เป็นต้น

๓.๕ ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรผู้ปฏิบัติ เช่น การขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และขาดความเชื่อมั่นในยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน การขาดจิตสำนึกอุดมการณ์ หรือคุณสมบัติที่เหมาะสม การขาดทักษะในการทำงานเป็นทีม ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง และการมีภาระงานประจำมากเกินไป เป็นต้น

๔. ปัญหาในการประเมินผลยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งอาจทำให้ภาครัฐไม่ทราบความก้าวหน้าในระหว่างการดำเนินการ ไม่ทราบผลลัพธ์ที่แท้จริงของยุทธศาสตร์ชาติเมื่อสิ้นสุดกรอบเวลา หรือยุทธศาสตร์ชาติไม่ได้รับปรับปรุงแก้ไขตามที่ควรจะเป็น ปัญหาเหล่านี้ได้แก่ การขาดขั้นตอนการประเมินผลยุทธศาสตร์ชาติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม การขาดหน่วยงานกลางที่เป็นอิสระและมีเอกภาพเพื่อตรวจสอบประเมินผลยุทธศาสตร์ชาติอย่างจริงจังและเที่ยงตรง บุคลากรภาครัฐผู้ตรวจสอบประเมินผลไม่เหมาะสมหรือไม่ได้รับการยอมรับ การกำหนดตัวชี้วัดที่ยังไม่ได้มาตรฐาน การรายงานผลการดำเนินการหรือผลการประเมินที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง และวัฒนธรรมองค์กรในการหลีกเลี่ยงไม่รายงานข้อขัดข้อง ความล้มเหลว บทเรียนที่ได้รับ หรือข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไข (พลอากาศตรี สฤษดิ์พิร สุนทรกิจ, ๒๕๕๙-๒๕๖๐ : ๑๐๗-๑๐๙)

แนวทางการพัฒนากระบวนการยุทธศาสตร์ชาติ ข้อหนึ่งคือ สร้างความรู้ความเข้าใจ และเพิ่มการมีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติของทุกภาคส่วน ชี้แจงประโยชน์ส่วนรวมต่อประเทศไทยและประโยชน์ที่ประชาชนในแต่ละภาคส่วนจะได้รับจากยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งใช้การสื่อสารทางยุทธศาสตร์และการประชาสัมพันธ์เชิงรุกในจังหวะและเวลา ที่เหมาะสม (พลอากาศตรี สฤษดิ์พิร สุนทรกิจ, ๒๕๕๙-๒๕๖๐ : ๑๑๐)

กรอบแนวคิดการวิจัย

สรุป

ความคืบหน้าของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี สศช. (ในฐานะสำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ) ได้นำเสนอประธาน กรรมการยุทธศาสตร์ชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบในนามคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ และจัดส่ง ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๑ โดยคณะรัฐมนตรีจะมีกรอบระยะเวลา ๓๐ วัน ในการพิจารณาร่างยุทธศาสตร์ชาติฯ ก่อนที่จะต้องนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พิจารณา และประกาศใช้ตามขั้นตอนต่อไป สำหรับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีนี้ เป็นของใหม่สำหรับประชาชนชาวไทย งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างการรับรู้เรื่องยุทธศาสตร์ชาติ จึงไม่มีหน่วยงานใดหรือบุคคลใดทำการ วิจัยโดยตรง มีเพียงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องบ้างในด้านแนวทางการพัฒนากระบวนการยุทธศาสตร์ชาติ เพียงเรื่องเดียวเท่านั้น

บทที่ ๓

การรับรัฐยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และการนำไปสู่การปฏิบัติ

การศึกษาในบทที่ ๓ จะศึกษาเนื้อหาในกรอบของวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๑ เพื่อศึกษาการรับรู้ การสร้างการรับรัฐยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อสนับสนุน การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดอย่างเป็นรูปธรรม ข้อที่ ๒ เพื่อศึกษา ปัญหาข้อขัดข้องในการสร้างการรับรัฐยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของสถาบัน การศึกษา โดยมีลำดับ การศึกษาดังนี้

๑. ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี
๒. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔)
๓. การนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ
๔. แนวทางการสร้างการรับรัฐยุทธศาสตร์ชาติของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ
๕. นโยบายการสร้างการรับรัฐยุทธศาสตร์ชาติของรัฐบาล
๖. การสร้างการรับรัฐยุทธศาสตร์ชาติของสถาบันการศึกษาชั้นสูงของภาครัฐ
๗. ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญในการสร้างการรับรู้
๘. สรุป

ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี กำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในระยะยาว ที่ต้องมีความชัดเจน เพื่อให้เห็นอนาคตของประเทศที่จะนำไปใช้เป็นกรอบหลักในการจัดทำแผน เพื่อการพัฒนาในมิติและระดับต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดัน ร่วมกันไปสู่เป้าหมายอนาคตประเทศในระยะยาว และภายใต้ยุทธศาสตร์แต่ละด้านจะมีการจัดทำ แผนแม่บท สำหรับประเด็นการพัฒนา/ประเด็นปฏิรูปสำคัญ เพื่อเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนสู่ การปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ภายใต้กรอบ ยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทดังกล่าว ในบางประเด็นการพัฒนาอาจมีความจำเป็นต้องดำเนินการ เปลี่ยนแปลง สำคัญในเชิงโครงสร้างกลไก และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จึงจะสามารถขับเคลื่อนการ พัฒนาในเรื่องนั้น ๆ ได้สัมฤทธิ์ผล รวมทั้งบูรณาการระหว่างนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความ มั่นคงแห่งชาติของสภามั่นคงแห่งชาติ (สมช.) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และแผนปฏิรูปที่สอดคล้อง กัน ดังนั้น แผนแม่บทและแผนการปฏิรูปประเทศตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการ ปฏิรูปประเทศต้องมีความสอดคล้องกัน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมีความเชื่อมโยงกันภายใต้ กฎเกณฑ์ของสหประชาชาติ (United Nations) (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, : ๑๔)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

การพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จึงเป็น ๕ ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) สู่การปฏิบัติ โดยที่ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศไทย ให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยได้กำหนดเป้าหมายอนาคตประเทศไทย ในระยะ ๒๐ ปี พร้อมทั้งประเด็นยุทธศาสตร์และแนวทางหลักที่จะขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายระยะยาวของประเทศที่ได้กำหนดไว้ โดยมีแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เป็นเครื่องมือหรือกลไกสำคัญที่สุด ที่ถ่ายทอดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) สู่การปฏิบัติในลำดับแรกที่ขับเคลื่อนไปสู่การบรรลุเป้าหมายในระยะยาวได้ในที่สุด โดยมีกลไกตามลำดับต่าง ๆ และกลไกเสริมอื่น ๆ ในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมาย ทั้งนี้ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้กำหนดเป้าหมายที่จะต้องบรรลุใน ๕ ปีแรกอย่างชัดเจนทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุในระยะ ๕ ปีนั้น ได้พิจารณาและวิเคราะห์การต่อยอดให้เกิดผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินการต่อไปอีกใน ๓ แผนจวบจนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๕ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๗๕ - ๒๕๗๙ ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของยุทธศาสตร์ชาติ การพัฒนาจะบรรลุเป้าหมายอนาคตประเทศไทย เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วภายในปี ๒๕๗๙ ที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ทั้งในระดับภาพรวมและรายสาขาของการพัฒนาจึงเป็นรายละเอียดและองค์ประกอบของเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปีในทุกด้าน โดยที่แผนพัฒนาฯ ฉบับต่อ ๆ ไปก็จะกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนามารับช่วงเมื่อผ่าน ๕ ปีแรกในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ผ่านไป

หลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔)

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จะมุ่งบรรลุเป้าหมายในระยะ ๕ ปีที่จะสามารถต่อยอดในระยะต่อไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาในระยะยาวตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยมีหลักการสำคัญของแผนพัฒนาฯ ดังนี้

๑. ยึด “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เพื่อให้เกิดบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมเหตุสมผล มีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกันและการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี ซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ สังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ สร้างโอกาสและมีที่ยืนให้กับทุกคนในสังคมได้ดำเนินชีวิตที่ดีมีความสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศก็เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพ และมีเสถียรภาพ การกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ชุมชนวิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณีและวัฒนธรรม

๒. ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคอนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาคอนทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม

๓. ยึด “วิสัยทัศน์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี” มาเป็นกรอบของวิสัยทัศน์ประเทศไทย ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยที่วิสัยทัศน์ดังกล่าวสนองต่อผลประโยชน์แห่งชาติ ได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่นมีความมั่นคงทางสังคม ท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรม และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงาน อาหารและน้ำ ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรีประเทศไทยไม่เป็นภาระของโลกและสามารถเกื้อกูลประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจดีกว่า

๔. ยึด “เป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี ๒๕๗๙” ที่เป็นเป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มาเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุใน ๕ ปีแรก และเป้าหมายในระดับย่อยลงมา โดยที่เป้าหมายและตัวชี้วัดในด้านต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับกรอบเป้าหมายที่ยั่งยืน (SDGs) ทั้งนี้ เป้าหมายประเทศไทยในปี ๒๕๗๙ ซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกันนั้นพิจารณาจากทั้งประเด็นหลักและลักษณะของการพัฒนา ลักษณะฐานการผลิตและบริการสำคัญของประเทศ ลักษณะของคนไทยและสังคมไทยที่พึงปรารถนา และกลุ่มเป้าหมายในสังคมไทย โดยกำหนดไว้ดังนี้ “เศรษฐกิจและสังคมไทยมีการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืนบนฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน สังคมไทยเป็นสังคมที่เป็นธรรมมีความเหลื่อมล้ำน้อย คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่มีวินัย ตื่นรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต มีความรู้ มีทักษะและทัศนคติที่เป็นค่านิยมที่ดี มีสุขภาพร่างกาย และจิตใจที่สมบูรณ์ มีความเจริญเติบโตทางจิตวิญญาณ มีจิตสาธารณะและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม ความเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก ประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในเวทีนานาชาติ ระบบเศรษฐกิจตั้งอยู่บนฐานของการใช้นวัตกรรมนำดิจิทัล สามารถแข่งขันในการผลิตได้และค้าขายเป็น มีความเป็นสังคมประกอบการ มีฐานการผลิตและบริการที่มีคุณภาพและรูปแบบที่โดดเด่นเป็นที่ต้องการในตลาดโลก เป็นฐานการผลิตและบริการที่สำคัญ เช่น การให้บริการคุณภาพทั้งด้านการเงิน ระบบโลจิสติกส์ บริการด้านสุขภาพ และท่องเที่ยวคุณภาพ เป็นครัวโลกของอาหารคุณภาพและปลอดภัย เป็นฐานอุตสาหกรรมและบริการอัจฉริยะที่เป็นอุตสาหกรรมแห่งอนาคตที่ใช้นวัตกรรม ทุนมนุษย์ทักษะสูงและเทคโนโลยีอัจฉริยะ มาต่อยอดฐานการผลิตและบริการที่มีศักยภาพในปัจจุบันและพัฒนาฐานการผลิตและบริการใหม่ ๆ เพื่อนำประเทศไทยไปสู่การมีระบบเศรษฐกิจ สังคม และประชาชนที่มีความเป็นอัจฉริยะ”

๕. ยึด “หลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อน การเจริญเติบโต จากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานของการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม” แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มุ่งเน้นการสร้างเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีความครอบคลุมทั่วถึงเพื่อเพิ่มขยาย

ฐานกลุ่มประชากรชั้นกลางให้กว้างขึ้น โดยกำหนดเป้าหมายในการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจ โอกาสทางสังคม และรายได้ของกลุ่มประชากร รายได้ต่ำสุดร้อยละ ๔๐ ให้สูงขึ้น นอกจากนี้การเพิ่มผลผลิตภาพ การผลิตบนฐานของการใช้ภูมิปัญญาและพัฒนานวัตกรรมนับเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อน การพัฒนาในระยะต่อไป สำหรับทุกภาคส่วนในสังคมไทย โดยที่เส้นทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเป็น ประเทศที่พัฒนาแล้วนั้น กำหนดเป้าหมายทั้งในด้านรายได้ ความเป็นธรรม การลดความเหลื่อมล้ำ และขยายฐานคนชั้นกลาง การสร้างสังคมที่มีคุณภาพและมีธรรมาภิบาล และความเป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม

๖. ยึด “หลักการนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจังใน ๕ ปีที่ต่อยอด ไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่เป็นเป้าหมายระยะยาว” จากการที่แผนพัฒนาฯ เป็นกลไกเชื่อมต่อในลำดับแรกที่จะ กำกับและส่งต่อแนวทางการพัฒนาและเป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีให้เกิดการปฏิบัติในทุกระดับ และในแต่ละด้านอย่างสอดคล้องกัน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จึงให้ความสำคัญกับการใช้กลไกประชา รัฐที่เป็นการรวมพลังขับเคลื่อนจากทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน และการกำหนดประเด็นบูรณาการ ของการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูง และได้กำหนดในระดับแผนงาน/โครงการสำคัญที่จะ ตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาได้อย่างแท้จริง รวมทั้งการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่มีความ ครอบคลุมหลากหลายมิติมากกว่าในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ผ่าน ๆ มา ในการกำหนดเป้าหมายได้คำนึงถึง ความสอดคล้องกับเป้าหมายระยะยาวของยุทธศาสตร์ชาติ และการเป็นกรอบกำกับเป้าหมายและ ตัวชี้วัดในระดับย่อยลงมาที่จะต้องถูกส่งต่อและกำกับให้สามารถดำเนินการให้เกิดขึ้นอย่างมี ผลสัมฤทธิ์ภายใต้กรอบการจัดสรรงบประมาณ การติดตามและประเมินผลการใช้เงินงบประมาณ แผ่นดิน และการติดตามประเมินผลการปฏิบัติราชการรวมทั้งการพัฒนาระบบราชการที่สอดคล้อง เป็นสาระเดียวกันหรือเสริมหนุนซึ่งกันและกัน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จึงกำหนดประเด็นบูรณาการ เพื่อการพัฒนา เพื่อเป็นแนวทางสำคัญประกอบการจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน รวบรวมและกำหนด แผนงาน/โครงการสำคัญในระดับปฏิบัติและกำหนดจุดเน้นในการพัฒนาเชิงพื้นที่ในระดับสาขาการ ผลิตและบริการและจังหวัดที่เป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญในด้านต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๐ : ๓-๖)

สำหรับการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเชิงบูรณาการระยะ ๕ ปี และ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติก็ต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ โดยที่ประเด็น การพัฒนาและความมั่นคงในทุกด้านจะถูกครอบคลุมภายใต้ ๒ แผนนี้ ซึ่งบางประเด็นการพัฒนาภายใต้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจะมีแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่กำกับไว้ด้วยความ จำเป็น แต่ระยะเวลา สำหรับแผนแม่บทอาจจะสั้นหรือยาวกว่า ๕ ปี และในบางประเด็นการพัฒนาภายใต้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติก็อาจจำเป็นต้องดำเนินการในระดับของการปฏิรูปจึงจะเกิดผล ในส่วนของรัฐบาล คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภา โดยยึดความ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (มาตรา ๑๖๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐) รวมถึงใช้เป็นกรอบ ในการจัดสรรงบประมาณประจำปี ซึ่งเป็นแผนงบประมาณในลักษณะบูรณาการที่ ครอบคลุมทั้งมิติประเด็นการพัฒนา (Agenda) ภารกิจ (Function) และพื้นที่ (Area) ซึ่งต้องสอดคล้องกับ

ยุทธศาสตร์ชาติเช่นกัน (มาตรา ๕ วรรคสาม ในพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๐ (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, : ๑๕)

การนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ

สำหรับการเชื่อมโยงนำสู่ระดับปฏิบัติ ส่วนราชการนำแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะ ๕ ปี มาจัดทำแผนปฏิบัติราชการและแผนปฏิบัติราชการประจำปี รวมถึงใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาภาค/จังหวัด แผนอำเภอ แผนท้องถิ่น/ชุมชนเช่นกัน (มาตรา ๑๐ วรรคสาม ในพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๐) ในขณะเดียวกัน หากมีประเด็นการพัฒนาใดที่จำเป็นต้องดำเนินการในระดับของการปฏิรูปหน่วยงานที่รับผิดชอบจะนำแผนปฏิรูปในเรื่องนั้นๆ มาดำเนินการ โดยอาจจะผนวกรวมไว้ภายใต้แผนปฏิบัติการ ทั้งนี้ การจัดทำและขับเคลื่อนแผนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับยุทธศาสตร์ชาติลงมาถึงระดับพื้นที่จะเน้นการสร้างสมดุลระหว่างความต้องการในระดับพื้นที่ (Bottom-Up) และทิศทางในภาพรวมของระดับประเทศ (Top-Down) โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศของทุกภาคส่วน

แนวทางการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ

พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติดำเนินการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติเบื้องต้นให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติเบื้องต้น บัดนี้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ทั้ง ๖ คณะ ได้จัดส่งร่างยุทธศาสตร์ชาติเบื้องต้นให้สำนักงานฯ แล้ว เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๑ สำนักงานฯ จึงได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยเป็นการรับฟัง ความคิดเห็นในระดับภาค จำนวน ๔ ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ ๑ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จ.ขอนแก่น) ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ครั้งที่ ๒ ภาคเหนือ (จ. เชียงใหม่) ในวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ครั้งที่ ๓ ภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร) ในวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ และครั้งที่ ๔ ภาคใต้ (จ.สงขลา) ในวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ โดยสำนักงานฯ จะนำความคิดเห็นทั้งหมดประมวลเสนอคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๖ คณะ เพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมร่างยุทธศาสตร์ชาติให้สอดคล้องกับผลการรับฟังความคิดเห็น และเสนอคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ พิจารณาตามขั้นตอนของพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, : ก)

นโยบายการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติของรัฐบาล

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี กล่าวไว้ว่า “ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนการปฏิรูปประเทศภายใต้รัฐธรรมนูญใหม่ฉบับนี้ จะเป็นเข็มทิศนำทางในการขับเคลื่อน

ประเทศที่ชัดเจนอย่างมีประสิทธิภาพ” (รายการ “ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” ออนไลน์, ๒๔ พ.ย. ๖๐)

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นประธานการประชุมหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือเทียบเท่า ครั้งที่ ๕/๒๕๖๐ เมื่อ ๒๗ ก.ย.๖๐ โดยนายกรัฐมนตรี ได้กล่าวตอนหนึ่งว่า “เน้นย้ำให้ทุกกระทรวง เจ้าหน้าที่รัฐ ข้าราชการ และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้สร้างการรับรู้ในระดับพื้นที่ให้ประชาชนเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการดำเนินงานของรัฐบาลและการขับเคลื่อนประเทศที่ประชาชนจะได้รับประโยชน์จากการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนพร้อมให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินการดังกล่าว รวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐและข้าราชการทุกคนต้องปรับเปลี่ยนการทำงานใหม่ให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีและทันกับสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเกิดผลเป็นรูปธรรม และประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง” (คนข่าวเน็ต ออนไลน์., ๒๗ ก.ย.๖๐)

นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานเปิดงานการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน เมื่อ ๙ ก.พ.๖๐ กล่าวเปิดงานตอนหนึ่งว่า “เมื่อ ๑๑ ต.ค.๕๙ คณะรัฐมนตรี มีมติที่ให้ความสำคัญการสร้างการรับรู้ความเข้าใจกับประชาชน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจสิ่งที่รัฐบาลดำเนินการจะได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา (มติชนออนไลน์., ๙ ก.พ.๖๐)

นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานเปิดการประชุมชี้แจงและติดตามผลการดำเนินงาน ตามแนวทางการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน เมื่อ ๒๘ มิ.ย.๖๐ โดยได้กล่าวเปิดการประชุมว่า “รัฐบาลนี้ให้ความสำคัญกับการสร้างการรับรู้และความเข้าใจ เพื่อให้ไม่เกิดการเข้าใจที่ผิด ซึ่งเป็นวิธีที่ดีที่สุดให้การขจัดความแตกแยก และป้องกันความขัดแย้งได้ ทั้งนี้ กระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจต้องมีความรวดเร็ว ถูกต้องแม่นยำ การใช้ภาษาที่เหมาะสมกับผู้ฟัง เข้าใจได้ง่าย และการประเมินผลจากประชาชนด้วย” (INN ออนไลน์., ๒๘ มิ.ย.๖๐)

แนวทางการสร้างการรับรู้เรื่องยุทธศาสตร์ชาติ

การนำนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่การปฏิบัตินั้น จะมีกระบวนการในการกำหนดนโยบาย ๓ ลำดับ คือ ๑) รัฐบาลจะต้องกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดิน ต้องแถลงต่อรัฐสภาโดยยึดความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ รวมถึงใช้เป็นกรอบในการจัดสรรงบประมาณประจำปี ซึ่งเป็นแผนงบประมาณ ในลักษณะบูรณาการที่ครอบคลุมทั้งมิติประเด็นการพัฒนา (Agenda) ภารกิจ (Function) และพื้นที่ (Area) ซึ่งต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติเช่นกัน (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี., ๒๕๖๐ : ๑๙)

๒) สภาความมั่นคงแห่งชาติจะกำหนดนโยบายด้านความมั่นคงให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และนโยบายของรัฐบาล ๓) สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ก็จะกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ในห้วง ๕ ปีแรกให้สอดคล้องกัน และเตรียมแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓-๑๕ ห้วงละ ๕ ปี ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้วยเช่นกัน

ในขั้นการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (Implementation) ของแต่ละกระทรวงนั้น ทุกกระทรวง ทบวง กรม จะต้องศึกษาทำความเข้าใจนโยบายในกรอบใหญ่ ตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

นโยบายของรัฐบาล นโยบายความมั่นคงและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับของกระทรวงตนเองอย่างลึกซึ้งถึงแก่นของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) โดยส่วนราชการทำแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะ ๕ ปี มาจัดทำแผนปฏิบัติการราชการและแผนปฏิบัติการประจำปี รวมถึงใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาภาค/จังหวัด แผนอำเภอ แผนท้องถิ่น/ชุมชน

ดังนั้น การจัดการอบรมให้ความรู้ในเรื่องยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี จึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการปูพื้นฐานการเรียนรู้และการเข้าใจ เมื่อรู้และเข้าใจถึงยุทธศาสตร์ชาติอย่างลึกซึ้งแล้ว ก็จะสามารถนำไปขับเคลื่อนนโยบายได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพต่อไป

การสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติของสถาบันการศึกษาชั้นสูงของภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ชาติได้มีการเรียนการสอนในสถาบันทหารมาเป็นเวลานานแล้ว ในระดับผู้บริหารระดับต้นขึ้นไปจนถึงผู้บริหารระดับสูง โดยเริ่มตั้งแต่ระดับโรงเรียนเสนาธิการทหารของเหล่าทัพ วิทยาลัยการทัพของเหล่าทัพ และวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ซึ่งผู้ที่รับราชการทหารและผู้ที่เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรดังกล่าวจะมีความเข้าใจในเรื่องยุทธศาสตร์ชาติเป็นอย่างดี ซึ่งในสถาบันการศึกษาของพลเรือนหรือในระดับกระทรวงต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะไม่มีการสอนวิชายุทธศาสตร์นี้เลย

ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญในการสร้างการรับรู้

๑. ด้านการมีส่วนร่วม ยุทธศาสตร์ชาติของเรายังไม่เป็นวาระของประชาชน ประชาชนยังไม่ค่อยเข้าใจว่าทำไมเราต้องมียุทธศาสตร์ชาติ และในยุทธศาสตร์ชาติแต่ละเรื่อง เขาว่าอะไร และเราเองตัวเราหน่วยงานเรา อยู่ตรงไหน เราต้องสัมพันธ์กับใครยังไง เราจะต้องเดินไปยังไง แล้วการที่จะเดินไปอย่างนั้นเราต้องปฏิรูปตัวเรา อะไรบ้าง เรายังไม่สามารถ สื่อสาร ให้เขาเห็นภาพ จุดมุ่งหมายที่ควรจะไป มันคืออะไรและมันดียังไง ในแต่ละเรื่อง เรายังไม่ได้ทำให้เขาเข้าใจว่าเราต้องเดินคล้องแขนกันนะเราต้องไปด้วยกัน (ชาติชาย ณ เชียงใหม่, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑) การไม่เข้าใจยุทธศาสตร์ชาติของกระทรวง ทำให้การนำไปสู่การปฏิบัติติดเพี้ยนไป (อาชาไนย ศรีสุข, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑) ปัจจัยความสำเร็จ คือการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (วีรชน สุคนธปฏิภาค, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑)

๒. ด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ต้องเข้าใจอย่างท่องแท้ว่ายุทธศาสตร์ชาติคืออะไร และจะเดินไปสู่จุดนั้นอย่างไร (นาวิน ดำริกาญจน์, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑) กระทรวงหรือกรมต่าง ๆ ก็ยังไม่ได้มีขั้นตอนในการจัดทำยุทธศาสตร์ของกระทรวงอย่างแท้จริง ก็ยังคงต่างคนต่างคิด ไม่เป็นรูปแบบเดียวกัน ยังคิดไม่ไปในทางเดียวกัน (ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑) สิ่งที่กระทรวง ทบวง กรม มีเป็นแผน ขณะนี้ก็ถูกกลายเป็นแผนปฏิบัติการระดับ (action plan) ไม่ใช่แผนยุทธศาสตร์สูงสุดที่จะต้องเดิน ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ทำให้สิ่งที่กระทรวงมีอยู่ลดระดับไป เป็น action plan ซึ่ง action plan เหล่านี้ต้องมีการปรับให้เข้ากับยุทธศาสตร์ ๖ ด้าน แนวคิดแบบเดิมที่กระทรวงค่อนข้างเป็นอิสระ เป็นเอกเทศ มันคงต้องมาสอดคล้องประสานดูซิว่า ใน ๖ เรื่องที่เราจะเดิน หลาย ๆ

กระทรวงจะร่วมมือกันยังไง จะผลักดันยังไง มันอาจต้องเป็นยุทธศาสตร์กลางที่แต่ละกระทรวงต้องทำงานร่วมกัน แล้วก็เดินไป ซึ่งความซับซ้อนมันมีอยู่เยอะในการดำเนินการ (ปณิธาน วัฒนายากร, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑) การสื่อสารระดับกระทรวง เรื่องยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนปฏิรูป ๑๑ ด้าน บางส่วนยังไม่สอดคล้องกัน ซึ่งต้องปรับตอนนี้ให้ตรงกัน (ชาญวิทย์ ผลชีวิน, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑)

๓. ปัจจัยในการที่จะทำให้ยุทธศาสตร์ต่าง ๆ เป็นผลก็ต้องเริ่มต้นตั้งแต่เรา คนที่เกี่ยวข้องมันมีความเข้าใจในเรื่องที่จะทำยังไง คนก็ยังสงสัยว่ายุทธศาสตร์กับนโยบายมันอันเดียวกันไหม ในอดีตหลายครั้งคือความเข้าใจผลกระทบที่มีต่อสังคม โดยภาพรวมเป็นเรื่องที่มันกว้างใหญ่หรือมีความรุนแรงขนาดไหน (อุดม รัฐอมฤต, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑) ต้องจัดลำดับความเร่งด่วนไปพร้อมกับจัดความสามารถในการแข่งขัน และจัดทำงบประมาณ ประสานงานกันอย่างใกล้ชิด (นาวัน ดำริกาญจน์, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑) การจะประสบความสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของทุกภาคส่วน (วีรชน สุคนธปฏิภาค, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑)

๔. ด้านการสร้างการรับรู้ การรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติในวงกว้างยังมีจำกัด เนื่องจากต้องรีบทำให้เสร็จตามกำหนดเวลา (อานนท์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑) การขับเคลื่อนทั้ง ๔ ภาค ยังไม่ถึงประชาชนในระดับอำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่รู้เรื่องนี้ ส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยเข้าใจ หรือบางที่รับรู้แล้วแต่ยังไม่เข้าใจ ต้องให้ข้างล่างรู้ก่อนหรือพร้อม ๆ กันกับประชาชน (ชาญวิทย์ ผลชีวิน, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑) การสื่อสารแบบมียุทธศาสตร์ คนไม่เข้าใจจะมองว่าเป็นศาสตร์เกี่ยวกับการยุทธ การรบ ต้องเข้าใจว่ายุทธศาสตร์ต้องมีความลึกซึ้ง ต้องมีหลักการในการคิด มีการวางแผนและมีการปฏิบัติที่สอดคล้องกัน ให้เข้าใจว่ายุทธศาสตร์คือความสำคัญ คนก็จะยอมรับในการนำยุทธศาสตร์มาใช้ การสร้างการรับรู้เฉพาะในระดับสูงอาจจะสายเกินไป เพราะในระดับปฏิบัติการอาจไม่เข้าใจ ไม่มีพื้นฐานในเรื่องนี้ การถ่ายทอดให้กับระดับปฏิบัติการอาจไม่เข้าใจ (วีรชน สุคนธปฏิภาค, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑)

แนวทางแก้ไข

๑. ด้านการมีส่วนร่วม การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติจะต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วม และจะต้องสร้างยุทธศาสตร์ชาติที่ประชาชนยอมรับนับถือและเป็นเจ้าของยุทธศาสตร์ชาติให้มากที่สุด (ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑) ต้องสร้างการสื่อสารให้กลุ่มต่าง ๆ ทราบอย่างละเอียด เช่น ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนปฏิรูป ๑๑ ด้าน แผนแม่บทของกระทรวง (Master Plan) จะต้องสอดคล้องกันและให้สัมพันธ์กันก่อน (ชาญวิทย์ ผลชีวิน, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑)

๒. ด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติการที่ยุทธศาสตร์จะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับความพร้อมในเชิงของการจัดการ ว่ามีความพร้อมในเรื่องดังกล่าวนี้อย่างไร (อุดม รัฐอมฤต, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑) หน่วยราชการต่าง ๆ จะต้องตระหนักในเรื่องของยุทธศาสตร์แล้วก็นำมาพิจารณาว่ายุทธศาสตร์ที่ว่าหน่วยงานในแต่ละหน่วยมีบทบาทอย่างไรในการนั้น และต้องปรับแผนการทำงาน การของงบประมาณให้มุ่งไปสู่ยุทธศาสตร์นั้นให้สำเร็จ (นรชิต สิงหเสนีย์, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑) ควรจะต้องมีกลไกในการดำเนินงานยุทธศาสตร์ชาติขึ้นมา ซึ่งอาจจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของสภาความมั่นคงแห่งชาติ ในการเพิ่มประสิทธิภาพของสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้ขยาย

ขีดความสามารถ สามารถจะได้เผยแพร่ความรู้ในเรื่องการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติให้กับข้าราชการ กระทรวงต่าง ๆ ได้ จะได้คิดแบบเดียวกัน ไปทางเดียวกัน (ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑)

๓. ปัจจัยความสำเร็จของยุทธศาสตร์ชาติ จะต้องรู้ร่วมกันว่าจะไปไหน จะต้องเข้าใจ ตรงกัน ว่านี่คือเรื่องอะไร และที่สำคัญมันต้องใช้หลังจากภาคประชาสังคม จากท้องถิ่น (ปณิธาน วัฒนายากร, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑)

๔. ด้านการสร้างการรับรู้ การสร้างการรับรู้ต้องมีการให้ความรู้เรื่องยุทธศาสตร์ชาติ มากขึ้น ให้รู้ถึงวิธีการคิด วิธีการได้มาถึงยุทธศาสตร์และวิธีนำไปปฏิบัติ (ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑) จะทำอย่างไรให้คนในชาติคนในสังคมได้ตระหนักรู้เรื่องนี้ แล้วก็เข้าใจตรงกัน เพื่อให้ทุกส่วน ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นภาคราชการ ภาคเอกชน แม้กระทั่งพลเมืองทั่วไปได้ทราบว่า เราร่วมกันต้องการ เห็นประเทศไทยในอนาคตมีรูปร่างหน้าตาอย่างไร นี่คือนโยบายที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง (นรชิต สิงหเสนีย์, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑) การสร้างการรับรู้สิ่งที่สำคัญคือ ประชาชนในระดับอำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ให้มีความรู้ทางยุทธศาสตร์ และทุกภาคส่วนเข้าใจตรงกัน โดยอาจจัดประชุมทางวิชาการ หรือการประชุม เชิงปฏิบัติการ (work shop) ควบคู่กันไป เพื่อช่วยกันขับเคลื่อนทั้งระบบ (ชาญวิทย์ ผลชีวิน, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑) การสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติในระดับสูงเป็นเรื่องสำคัญ และต้องสร้างการรับรู้ ให้กับคนในแต่ละระดับได้รับทราบ จะต้องมีความเข้าใจวิธีการคิดที่จะไปสู่การปฏิบัติอย่างไร อย่างถูกต้อง สอดคล้องกัน การสร้างการรับรู้ควรมีในทุกระดับ เพื่อเข้าใจให้ตรงกัน มีองค์ความรู้ ที่สอดคล้องกัน (วีรชน สุคนธปฏิภาค, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑)

๕. ด้านความรู้ ยุทธศาสตร์อาจจะเป็นหลักสูตร อาจจะเป็นวิชาเสริม เป็นกรณี ที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรง หรือเป็นวิชาบังคับ (ชาติชาย ณ เชียงใหม่, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑) ต้องสอน ไม่ใช่เฉพาะเนื้อหา แต่ต้องสอนกระบวนการคิด การได้มาซึ่งยุทธศาสตร์ (พลเอก นาวิณ ดำริกาญจน์, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑) พื้นฐานที่สุดก็ต้องกำหนดไว้เป็นหัวข้อหนึ่งของการอบรม การเรียนการสอน ถัดไป ก็คงต้องมีการเชิญวิทยากรที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนในการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติมาบรรยายให้กับผู้เข้ารับการอบรมในหลักสูตรเหล่านั้นได้ทราบหัวใจ และภาพรวมในด้านต่าง ๆ ยุทธศาสตร์ชาติจะมีความ เกี่ยวโยงและส่งเสริมกันอย่างไร จำเป็นที่สุดที่ผู้เข้ารับการอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ ของหน่วยราชการ ต้องทราบ (นรชิต สิงหเสนีย์, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑) และควรมีการกำหนดความเร่งด่วนและ กลุ่มเป้าหมายเอาไว้ด้วย เช่น ในระยะสั้น (๑-๓ ปี) และระยะยาว (๔-๒๐ ปี) กำหนดความเร่งด่วน ของกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่ผู้บริหารระดับต้นถึงระดับสูง กลุ่มบริหารองค์กรส่วนท้องถิ่น โดยใช้วิทยากร จากศูนย์ยุทธศาสตร์ของเหล่าทัพ วิทยาลัยเสนาธิการทหาร วิทยาลัยการทัพ หรือโรงเรียนเสนาธิการทหารของเหล่าทัพมาสอน อบรม ในระยะยาว (๔-๒๐ ปี) กลุ่มเจ้าหน้าที่ชำนาญการ และกลุ่ม เยาวชนในระดับต่าง ๆ โดยใช้วิทยากรจากกระทรวงต่าง ๆ ของตนเอง (อาชาไนย ศรีสุข, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑)

๖. ด้านกฎหมาย ในขั้นตอนของกฎหมายก็อาจจะต้องมีการประเมิน การติดตาม ประเมินเพื่อจะให้เราเห็นว่า ตรงไหนเรายังขาดตกบกพร่องหรือว่าจะต้องเสริมอะไรตรงไหนด้วย เพราะข้อจำกัดในการเข้าใจหรือเพราะเหตุที่สภาพการแวดล้อมมันเปลี่ยนแปลงไป (นิยม รัฐอมฤต, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑)

สัมภาษณ์, ๒๕๖๑) ยุทธศาสตร์ชาติต้องมีความยืดหยุ่นกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และไม่เปลี่ยนแปลงไปจากวิสัยทัศน์เดิม (วีรชน สุคนธปฏิภาค, สัมภาษณ์, ๒๕๖๑)

สรุป

การศึกษาในบทที่ ๓ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๑ เพื่อศึกษาการรับรู้ การสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดอย่างเป็นรูปธรรม ข้อที่ ๒ เพื่อศึกษาปัญหาข้อขัดข้อง ในการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของสถาบัน การศึกษา ผลการตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง ๒ ข้อ ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ดังนี้

ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๑ สรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์ชาติมีการสอน ในสถาบันการศึกษาของทหารมาเป็นเวลานาน ในระดับผู้บริหารระดับต้นขึ้นไปจนถึงผู้บริหารระดับสูง โดยเริ่มตั้งแต่โรงเรียนเสนาธิการทหารของเหล่าทัพ วิทยาลัยการทัพของเหล่าทัพ และวิทยาลัยป้องกัน ราชอาณาจักร แต่ในสถาบันการศึกษาของพลเรือนหรือในระดับกระทรวงต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะไม่มี การสอนวิชายุทธศาสตร์นี้เลย ดังนั้น การสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในสถาบันการศึกษา ในทุกระดับจึงมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นี้

ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๒ สรุปได้ว่า ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญที่พบได้แก่ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจและยังขาดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ยังคิดไม่ไปในทางเดียวกัน และบางส่วนไม่สอดคล้องกับการปฏิรูปประเทศ ควรกำหนดความเร่งด่วน ของบางเรื่อง และจัดทำงานประมาณให้สอดคล้องกัน การสร้างการรับรู้ จึงมีความจำเป็นต้องสร้าง การรับรู้ในทุกระดับทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ รวมทั้ง จะต้องมีการประเมินผลอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ชาติ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์โลกต่อไป

บทที่ ๔

แนวทางการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ในสถาบันการศึกษาขั้นสูงของภาครัฐ

การศึกษาในบทที่ ๔ จะศึกษาอยู่ในกรอบเนื้อหาของวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๓ เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของสถาบันการศึกษาขั้นสูงของภาครัฐ โดยมีลำดับการศึกษาดังนี้

- วิเคราะห์ปัญหาข้อขัดข้องที่สำคัญ
- การดำเนินการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติของประเทศต่าง ๆ
- แนวทางการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติในสถาบันการศึกษาขั้นสูงของภาครัฐ
- สรุป

วิเคราะห์ปัญหาข้อขัดข้อง

๑. ด้านการมีส่วนร่วม ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เป็นของใหม่ของประเทศไทย เป็นครั้งแรกที่กำหนดใช้ในรัฐธรรมนูญ ประชาชนส่วนใหญ่จึงไม่ค่อยเข้าใจมากนัก แม้แต่ข้าราชการในระดับต่าง ๆ ก็ยังไม่เข้าใจ การสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติในระดับต่าง ๆ ถึงมีความจำเป็นมาก รวมทั้งการให้ทุกภาคส่วนให้การยอมรับในยุทธศาสตร์ชาตินี้ สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนากระบวนการยุทธศาสตร์ชาติ ที่ว่า ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมและการยอมรับยุทธศาสตร์ชาติ เช่น ขาดความรู้ความเข้าใจ ไม่ทราบเหตุผล ความจำเป็นในการมียุทธศาสตร์ชาติ ประชาชนไม่ทราบว่าตนเองและประเทศไทยจะได้รับประโยชน์อะไรจากยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งการไม่ยอมรับหรือขาดความเชื่อมั่นยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งการขาดการมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับกลาง ผู้บริหารระดับล่าง

๒. ด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การดำเนินงานของกระทรวงต่าง ๆ เพิ่งเริ่มดำเนินการเพียง ๑ ปีเศษ การจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ยังไม่สมบูรณ์ จึงต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์อย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนากระบวนการยุทธศาสตร์ชาติ ที่ว่า การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ยังไม่เป็นระบบ ไม่สอดคล้อง หรือไม่ถูกต้องตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ชาติระดับรองลงมาของหน่วยงานภาครัฐ หรือแผนงานและโครงการระยะยาวขนาดใหญ่ที่มีความซับซ้อน

๓. ปัจจัยที่ทำให้ยุทธศาสตร์ชาติประสบผลสำเร็จ ต้องให้ทุกภาคส่วนมีความรู้ความเข้าใจถึงแก่นของยุทธศาสตร์ชาติเสียก่อน จึงจะขยายผลไปสู่รูปธรรมอย่างแท้จริง รวมทั้งต้องมีงบประมาณที่เพียงพอ มีกลไกหรือหน่วยงานที่จะดำเนินงานยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามกรอบหรือแนวทางที่กำหนดไว้ มีการสร้างการรับรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้าใจให้ตรงกันตั้งแต่แรกเริ่ม

สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนากระบวนการยุทธศาสตร์ชาติ ที่ว่า มีข้อจำกัดด้านรายได้ของภาครัฐ และงบประมาณแผ่นดิน เป็นต้น

๔. ด้านการสร้างการรับรู้เรื่องยุทธศาสตร์ชาติในระดับต่าง ๆ ต้องดำเนินการโดยเร่งด่วนและต่อเนื่อง ทั้งในระดับผู้กำหนดนโยบาย ระดับกระทรวง จนถึงผู้ปฏิบัติงานในระดับจังหวัด อำเภอ ในสถาบันการศึกษาในระดับสูง ระดับกลาง ระดับมหาวิทยาลัย ระดับเยาวชน รวมทั้งประชาชนในระดับหมู่บ้านเพื่อให้มีองค์ความรู้และเข้าใจยุทธศาสตร์จุดประสงค์อันแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนากระบวนการยุทธศาสตร์ชาติ ที่ว่า บุคลากรผู้ปฏิบัติขาดความรู้ความเข้าใจในยุทธศาสตร์ชาติของหน่วยงาน

๕. ด้านความรู้ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มีระยะเวลาอันยาวนานและจะมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน ๔ ฉบับ (ฉบับละ ๕ ปี) รองรับให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติเพื่อสู่วิสัยทัศน์ที่ต้องการ การให้ความรู้โดยบรรจุวิชายุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปในการสอน-อบรมหลักสูตรต่าง ๆ ในทุกระดับ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนากระบวนการยุทธศาสตร์ชาติ ที่ว่า การสร้างความเข้าใจ ชี้แจงประโยชน์ส่วนรวมต่อประเทศไทย และประโยชน์ที่ประชาชนในแต่ละภาคส่วนจะได้รับจากยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งในการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ชาติและการประชาสัมพันธ์เชิงรุกในจังหวัด เวลาที่เหมาะสม

๖. ด้านกฎหมาย แม้ว่าจะกำหนดให้มีการติดตามและประเมินยุทธศาสตร์ชาติในทุก ๆ ปี เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานข้อบกพร่อง ข้อจำกัดต่าง ๆ แต่เมื่อเป็นเรื่องใหม่และยังไม่เห็นผลการประเมินอย่างเป็นรูปธรรม จึงจำเป็นต้องให้หน่วยงานที่รับผิดชอบมีการเร่งรัด และดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรมโดยเร็วเพื่อจะได้สร้างความเชื่อมั่นให้กับทุกภาคส่วน สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนากระบวนการยุทธศาสตร์ชาติ ที่ว่า การนำยุทธศาสตร์ชาติไปปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ไม่สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างแท้จริง หรือไม่สามารถบรรลุเป้าหมายภายในกรอบเวลาที่กำหนด

การดำเนินการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติของประเทศต่าง ๆ

การสร้างแนวทางการรับรู้ต่อแผนยุทธศาสตร์หรือนโยบายแห่งชาติของประเทศต่าง ๆ การจัดทำประชาพิจารณ์ (Public Hearing) และกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากสาธารณะ ถือว่าเป็นการสร้างการรับรู้ในอีกรูปแบบหนึ่ง โดยมีกำหนดไว้ในกฎหมายของประเทศว่า จะต้องมีการจัดทำประชาพิจารณ์ เพื่อสรุปรายงานให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบนำไปพิจารณาต่อในสภาผู้แทนหรือวุฒิสภา แล้วแต่ระบอบการปกครองของแต่ละประเทศ ทั้งนี้ ปัจจุบันได้มีการประชาพิจารณ์ และกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากสาธารณะ ผ่านสื่อออนไลน์เพื่อให้เข้าถึงประชาชนให้ได้มากที่สุด มีการกำหนดให้มีการจัดทำประชาพิจารณ์ในสถาบันทางการบริหาร เช่น คณะกรรมการ

ในรัฐสภา สถาบันการศึกษา กลุ่มคลังสมอง รวมทั้งระดับชุมชนเพื่อให้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางก่อนที่จะมีการออกกฎหมายหรือประกาศใช้ยุทธศาสตร์หรือนโยบายที่สำคัญ ซึ่งจะต้องมีการบันทึกและจัดทำรายงานอย่างเป็นทางการ จากนั้นจะต้องมีการเผยแพร่ในช่องทางต่าง ๆ โดยเฉพาะเว็บไซต์เพื่อแสดงให้เห็นความโปร่งใสของกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากสาธารณะ โดยอาจจะมีการให้ความรู้ในพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งจะมีการรับฟังและให้ความรู้เกี่ยวกับนโยบายที่สำคัญในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ

ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของต่างประเทศที่นำมาศึกษาเพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ของประเทศไทย ประกอบด้วย

๑. ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (National Security Strategy 2015, 2015) กล่าวถึงผลประโยชน์แห่งชาติ ได้แก่ ความมั่นคง ความเจริญรุ่งเรือง ค่านิยม และการจัดระเบียบโลก

๒. ยุทธศาสตร์ชาติความมั่นคงแห่งชาติของสหราชอาณาจักร (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review 2015 : A Secure and Prosperous United Kingdom, 2015) กล่าวถึงผลประโยชน์แห่งชาติ ได้แก่ การปกป้องประชาชนจากภัยคุกคาม การรักษาผลประโยชน์ในต่างประเทศ และการเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรือง

๓. ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของเครือรัฐออสเตรเลีย (Australia's National Security Strategy, 2013) กล่าวถึงผลประโยชน์แห่งชาติ ได้แก่ การป้องกันอธิปไตยและเสริมสร้างความแข็งแกร่ง ความผาสุกปลอดภัยของประชากร ความมั่นคงด้านทรัพยากร โครงสร้างพื้นฐาน และสถาบันของชาติ รวมทั้งการส่งเสริมสถานะแวดล้อมในต่างประเทศที่เอื้อประโยชน์

๔. ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของสหพันธรัฐรัสเซีย (Russian Federation's National Security Strategy, 2015) กล่าวถึงผลประโยชน์แห่งชาติ ได้แก่ การเสริมสร้างความแข็งแกร่งในการป้องกันประเทศ การเสริมสร้างความปรองดองและความแข็งแกร่งของระบบการเมืองการปกครองและสังคม การยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชากร การรักษาวัฒนธรรมและค่านิยม การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และการผนึกกำลังเพื่อคงความเป็นผู้นำโลก

๕. ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของประเทศญี่ปุ่น (National Security Strategy, 2013) กล่าวถึงผลประโยชน์แห่งชาติ ได้แก่ อธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน สันติภาพ ความมั่นคง และความเจริญรุ่งเรือง รวมทั้งการรักษาและปกป้องระเบียบโลก (พลอากาศตรี สถิตย์พร สุนทรกิจ, เอกสารวิจัยส่วนบุคคล แนวทางพัฒนากระบวนการยุทธศาสตร์ชาติ, วปอ. รุ่นที่ ๕๙ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๙-๒๕๖๐ : ๕๓-๕๔)

๖. ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของสหพันธรัฐมาเลเซีย (Malaysia's National Security Strategy, 2015) มีเป้าหมาย คือ ทำให้ ประชากรมาเลเซียมีรายได้ต่อหัว USD ๑๕,๐๐๐/ปี ภายในปี ๒๕๖๓ ซึ่งจะถือเป็นการพามาเลเซียให้ก้าวไปเป็นประเทศรายได้สูง สำหรับแผนมาเลเซียฉบับที่ ๑๑ (2011-2015) ซึ่งเป็นแผน ๕ ปีสุดท้าย จะให้ความสำคัญกับคน และปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้มีความหลากหลายมากขึ้น

๗. ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของบรูไนดารุซซาลาม (Brunei Darussalam's National Security Strategy, 2008-2035) ระยะเวลา ๓๐ ปี (2008-2035) มีเป้าหมาย คือ พัฒนาระบบการศึกษาและสร้างแรงงานที่มีทักษะขั้นสูง ปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศ และสร้างเศรษฐกิจที่ยั่งยืน มีเป้าหมายให้บรูไนก้าวขึ้นไปเป็น ๑ ใน ๑๐ ของประเทศที่มี GDP สูงที่สุดในโลก ภายในปี ๒๕๗๘ (จากปัจจุบันอยู่อันดับที่ ๓๐)

๘. ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของประเทศไต้หวัน (สาธารณรัฐจีน) (Taiwan's National Security Strategy, 2008-2018) ระยะเวลา ๑๐ ปี (2008-2018) มีเป้าหมาย คือ สร้างไต้หวันที่มีความสุข

๙. ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของสาธารณรัฐสิงคโปร์ (Singapore's National Security Strategy, 2010-2020) ระยะเวลา ๑๐ ปี (2010-2020) มีเป้าหมาย คือ ทำให้ประชาชนทุกคนเป็นผู้บุกเบิกสำหรับรุ่นถัดไป ประชาชนต้องมีความเชี่ยวชาญ และมีใจรักที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ธุรกิจต้องมีนวัตกรรมใหม่และพร้อมที่จะปรับตัวกับความเปลี่ยนแปลงของโลก ประเทศต้องเชื่อมโยงกับประเทศอื่น ๆ พร้อมทั้งทำให้มีชีวิตร่มเย็น และภาครัฐต้องตอบสนองปัญหาต่าง ๆ อย่างคล่องตัว รวดเร็ว และทั่วถึง

๑๐. ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของสาธารณรัฐฟินแลนด์ (Finland's National Security Strategy, 2013) โดยได้มีกระบวนการดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติในกระบวนการดังกล่าวล่าสุดในปี ๒๕๕๖ และมีการดำเนินการแล้วเสร็จใน ปี ๒๕๕๘ (Tuomo Kuosa, Online, 2018)

ผลการศึกษาวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ชาติของประเทศพัฒนาแล้วพบว่าส่วนใหญ่เป็นยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ ทั้งนี้เนื่องจากในประเทศพัฒนาแล้ว ภาคเอกชนเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยภาครัฐเพียงดูแลรับผิดชอบด้านความมั่นคงแห่งชาติ รักษาเสถียรภาพของเศรษฐกิจ ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกและปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติด้านอื่น ๆ เจรจาต่อรองด้านการค้าและการลงทุน และกำหนดกติกาให้เกิดความเป็นธรรมเท่านั้น

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของแต่ละชาติ ส่วนใหญ่จะต้องเป็นการดำเนินการร่วมกันของทุกภาคส่วน โดยจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน ด้วยการประเมินสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ จากนั้นนำมาดำเนินการกำหนดแผนการปฏิบัติในด้านต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุแผนยุทธศาสตร์ของประเทศ ทั้งนี้สามารถปรับยุทธศาสตร์ได้เมื่อสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์เปลี่ยนแปลง ด้วยการมอบให้รัฐบาลดำเนินการผ่านฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อให้มีการปรับแผนการดำเนินการต่อไป นอกจากนี้ ในหลายประเทศต้องมีการลงประชามติหรือต้องมีการทำประชาพิจารณ์ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ (Tuomo Kuosa, Online, 2018)

แนวทางการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติในสถาบันการศึกษาขั้นสูงของภาครัฐ

๑. ด้านการมีส่วนร่วม การทำให้ทุกภาคส่วนให้การยอมรับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี จะต้องดำเนินการประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ เพื่อให้ทุกภาคส่วน ทั้งในสถาบันการศึกษาของ

ทุกสถาบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันการศึกษาชั้นสูงของภาครัฐ การสร้างองค์ความรู้หลังจากออกมาเป็น พ.ร.บ.ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แล้วยังมีความสำคัญที่จะดำเนินการโดยต่อเนื่อง

๒. ด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ จะต้องดำเนินงานให้สอดคล้องกับแผนแม่บท (Master Plan) ของยุทธศาสตร์ชาติ และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

๓. ปัจจัยที่จะทำให้ยุทธศาสตร์ประสบผลสำเร็จ ทุกภาคส่วนจะต้องรับรู้และเข้าใจ ถึงแก่นของยุทธศาสตร์ชาติ มีกลไกและงบประมาณเพียงพอ

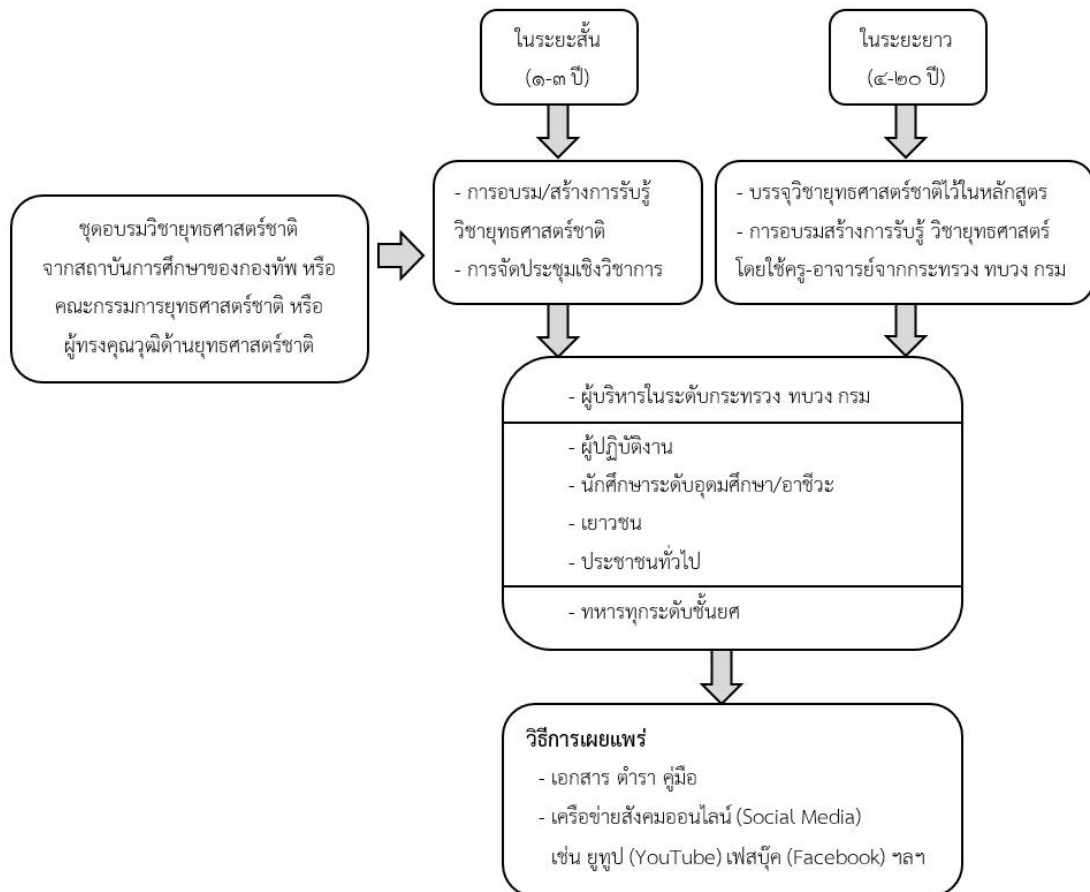
๔. กระบวนการสร้างการรับรู้

กระบวนการสร้างการรับรู้ในเรื่องยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการ บูรณพื้นฐานและสร้างความเข้าใจ เมื่อรู้และเข้าใจยุทธศาสตร์ชาติอย่างลึกซึ้งแล้ว จะสามารถขับเคลื่อน นโยบายได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพต่อไป สำหรับแนวทางสร้างการรับรู้เรื่องยุทธศาสตร์ชาติ ของกระทรวงต่าง ๆ ควรจัดทำเป็น ๒ ระยะคือ

๔.๑ ระยะสั้น (๑-๓ ปี) โดยจัดชุดอบรมวิทยายุทธศาสตร์ชาติจากสถาบันการศึกษา ของกองทัพ เช่น ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ของเหล่าทัพ หรืออาจารย์จากวิทยาลัยการทัพบก วิทยาลัยการทัพเรือ และวิทยาลัยการทัพอากาศ หรืออาจารย์จากโรงเรียนเสนาธิการทหารบก โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหาร รวมทั้ง อาจขอรับการสนับสนุนจากคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ หรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านยุทธศาสตร์ชาติ มาให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มองเห็นภาพใหญ่ หรือภาพรวม รวมทั้งผลประโยชน์ชาติและขั้นตอนแนวคิดต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งและสามารถ นำมาถ่ายทอดให้ผู้ใต้บังคับบัญชาในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ในขั้นตอนแผนปฏิบัติการของ กระทรวงได้อย่างแท้จริง

๔.๒ ระยะยาว (๔-๒๐ ปี) โดยใช้ครู-อาจารย์จากกระทรวง ทบวง กรม และบรรจูล ะดับสูงยุทธศาสตร์ชาติเข้าไปในหลักสูตรผู้บริหารระดับต้น หรือผู้บริหารระดับสูงของแต่ละกระทรวง ทบวง กรม เพื่อสร้างความรู้และเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้และต่อเนื่อง อันจะทำให้ทุกคนเข้าใจ ร่วมกันถึงยุทธศาสตร์ชาติในระดับต่าง ๆ จนถึงขั้นตอนสุดท้ายการทำแผนปฏิบัติการกระทรวง ซึ่งจะท ำให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของประเทศไทย ไปสู่จุดสุดท้ายที่ต้องการ คือ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ต่อไป สำหรับกลุ่มนักศึกษาระดับอุดมศึกษา/อาชีวะ ระดับเยาวชน และประชาชนทั่วไป รวมทั้งทหารทุกระดับชั้นยศ ต้องเน้นการสร้างความรู้พื้นฐานขั้นต้นของยุทธศาสตร์ชาติ จุดมุ่งหมายสุดท้าย (Ends) และส่วนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายจะได้รับประโยชน์จากยุทธศาสตร์ชาติ อย่างไร และจะมีส่วนร่วมในยุทธศาสตร์ชาติอย่างไร โดยใช้วิธีการเผยแพร่ทางเอกสาร ตำรา คู่มือ หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) เช่น ยูทูบ (YouTube) เฟสบุ๊ก (Facebook) ฯลฯ ซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๔-๑ กระบวนการสร้างการรับรู้

๕. หลักสูตรยุทธศาสตร์ชาติ

การเตรียมหลักสูตรยุทธศาสตร์ สำหรับการสร้างองค์ความรู้ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ในอนาคตนั้นมีความสำคัญสำหรับประเทศไทย โดยอาจแบ่งกลุ่มดำเนินการเป็น ๓ กลุ่ม คือ

๕.๑ กลุ่มที่ ๑ ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับต้น-สูง ผู้ปฏิบัติงานของกระทรวงที่จะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ หลักสูตรยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ควรเน้นในเรื่องความสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายของรัฐบาล นโยบายด้านความมั่นคง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) การทำแผนแม่บท (Master Plan) และการทำแผนปฏิบัติการของกระทรวง (Action Plan) โดยเน้นกระบวนการคิดเป็นสำคัญ ซึ่งอาจดำเนินการในระยะสั้น (๑-๓ ปี) หรือกำหนดเป็นหลักสูตรเร่งด่วน

๕.๒ กลุ่มที่ ๒ ประกอบด้วย นักศึกษาระดับอุดมศึกษา/อาชีวะ กลุ่มเยาวชนและประชาชนทั่วไป ควรเน้นในเรื่องประโยชน์ของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ทั้งประโยชน์ส่วนรวมและประโยชน์ที่ประชาชนแต่ละภาคส่วนจะได้รับจากยุทธศาสตร์ชาติในระยะสั้นและระยะยาว

๕.๓ กลุ่มที่ ๓ ประกอบด้วย ทหารทุกระดับชั้นยศ ควรเน้นประโยชน์ส่วนรวมและภารกิจที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งสามารถเขียนเป็นตารางกระบวนการสร้างการรับรู้ได้ดังนี้

ตารางที่ ๔-๑ หลักสูตรยุทธศาสตร์ชาติ

หลักสูตร/กลุ่มเป้าหมาย	เนื้อหาหลักสูตร
๑. หลักสูตรเร่งด่วน ๒. หลักสูตรสำหรับผู้บริหาร ๓. หลักสูตรสำหรับผู้ปฏิบัติงาน	- หลักสูตรยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี - นโยบายของรัฐบาล - นโยบายด้านความมั่นคง - แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ - การทำแผนแม่บท (Master Plan) - การทำแผนปฏิบัติการของกระทรวง (Action Plan) * เน้นกระบวนการคิด
๔. หลักสูตรสำหรับนักศึกษา/อาชีวะ ๕. หลักสูตรสำหรับเยาวชน ๖. หลักสูตรสำหรับประชาชนทั่วไป	- ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี * เน้นประโยชน์ส่วนรวมและประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ
๗. หลักสูตรสำหรับทหารในสถาบันการศึกษาทุกระดับ	* เน้นประโยชน์ส่วนรวมและภารกิจที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

๖. ด้านกฎหมาย จะต้องมึหน่วยงานของรัฐบาลซึ่งจัดตั้งขึ้นมาเฉพาะ เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินการตามนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลนั้น ว่าได้ดำเนินการตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี หรือไม่ เพื่อติดตามแจ้งเตือนภายในของรัฐบาลก่อน เพื่อปรับปรุงแก้ไข ก่อนที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติจะได้แจ้งเตือนต่อไป ก็เพื่อให้รัฐบาลดำเนินงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายโดยต่อเนื่อง

สรุป

การศึกษาในบทที่ ๔ เพื่อตอบรับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๓ เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของสถาบันการศึกษาชั้นสูงของภาครัฐ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

การสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี ของสถาบันการศึกษาชั้นสูงของภาครัฐนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งยวด ที่จะต้องกระทำในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับผู้บริหารระดับต้น-ระดับสูง กลุ่มระดับกลางคือผู้ปฏิบัติงาน กลุ่มนักศึกษาระดับอุดมศึกษาหรืออาชีวศึกษา กลุ่มเยาวชนที่สำคัญคือประชาชนทั่วไปทั้งประเทศ รวมทั้งทหารทุกระดับชั้นยศ โดยใช้วิธีการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว สำหรับในระยะสั้นคือ การจัดประชุมเชิงวิชาการหรือการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (work shop) การจับอบรมการสอนครู-อาจารย์ ในของทุกสถาบันการศึกษาในทุกกระทรวงในห้วงปีแรก และนำชุดครู-อาจารย์ จากสถาบันการศึกษาของกองทัพไปอบรมตามกลุ่มต่าง ๆ ส่วนในระยะยาว จัดชุดครู-อาจารย์ จากสถาบันการศึกษาของกองทัพ ร่วมกับครู-อาจารย์ในสถาบันการศึกษาในทุกกระทรวง จัดอบรมให้กับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยในเนื้อหาของหลักสูตรยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี จะต้องจัดให้เหมาะสมกับทุกกลุ่มเป้าหมาย เช่น จำนวนชั่วโมง เนื้อหา วิธีการ การใช้คำศัพท์-คำอธิบายที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ทั้งนี้ ทุกภาคส่วนจะต้องมีความร่วมมือร่วมใจกันจึงจะประสบผลสำเร็จ

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างการรับรู้เรื่องยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในสถาบันการศึกษา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ ๓ ข้อ ประกอบด้วย ๑. เพื่อศึกษา การรับรู้ การสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดอย่างเป็นรูปธรรม ๒. เพื่อศึกษาปัญหา ข้อขัดข้องในการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของสถาบัน การศึกษา ๓. เพื่อศึกษาแนว ทางการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของสถาบันการศึกษาชั้นสูงของภาครัฐ ในการ ดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยใช้การรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ จากหลายแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และรวบรวม ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความเที่ยงตรง และน่าเชื่อถือ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลเป็นหลัก โดยเมื่อนำ ข้อมูลที่รวบรวมได้มาจัดระเบียบแล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประกอบกับแนวความคิดทฤษฎีที่ เกี่ยวข้องจนกระทั่งได้ การสร้างการรับรู้เรื่องยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในสถาบันการศึกษา ซึ่งในบทที่ ๕ นี้ จะนำเสนอ ๒ ประเด็นคือ สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากผลการวิจัย โดยมี รายการดังต่อไปนี้

สรุป

การวิจัยเรื่อง “การสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ในสถาบันการศึกษา” ผลการวิจัย พบว่า

๑. ตอบวัตถุประสงค์ที่ ๑ การรับรู้และการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนด อย่างเป็นรูปธรรมนั้น จากการวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์ชาติมีการสอนในสถาบันทหารมาเป็นเวลานาน ในระดับผู้บริหารระดับต้นขึ้นไปจนถึงผู้บริหารระดับสูง โดยเริ่มตั้งแต่โรงเรียนเสนาธิการทหารของเหล่าทัพ วิทยาลัยการทัพของเหล่าทัพ และวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร แต่ในสถาบันการศึกษาของพลเรือน หรือในระดับกระทรวงต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะไม่มีการสอนวิชายุทธศาสตร์นี้เลย ดังนั้น การสร้างการรับรู้ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในสถาบันการศึกษาในทุกระดับจึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นี้

๒. ตอบวัตถุประสงค์ที่ ๒ ปัญหาข้อขัดข้องในการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของสถาบันการศึกษา ปัญหาข้อขัดข้องที่พบได้แก่ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจและยังขาดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติยังคิดไม่ไปในทางเดียวกัน และบางส่วนไม่ สอดคล้องกับการปฏิรูปประเทศ ควรกำหนดความเร่งด่วนของบางเรื่อง และจัดทำงบประมาณให้ สอดคล้องกัน การสร้างการรับรู้ ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจ จึงมีความจำเป็นต้องสร้างการรับรู้ใน

ทุกระดับทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ รวมทั้งจะต้องมีการประเมินผลอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ชาติให้สอดคล้องกับสถานการณ์โลกต่อไป

๓. ทอวัตถุประสงค์ที่ ๓ แนวทางการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของสถาบัน การศึกษาชั้นสูงของภาครัฐ ที่จะต้องกระทำในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับผู้บริหารระดับต้น-ระดับสูง กลุ่มระดับกลางคือผู้ปฏิบัติงาน กลุ่มนักศึกษาระดับอุดมศึกษาหรืออาชีวศึกษา รวมทั้งกลุ่มเยาวชน ที่สำคัญคือประชาชนทั่วไปทั้งประเทศ รวมทั้งทหารทุกระดับชั้นยศ โดยใช้วิธีการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว สำหรับในระยะสั้นคือ การจัดประชุมเชิงวิชาการหรือการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (work shop) การจับอบรมการสอนครู-อาจารย์ ในของทุกสถาบัน การศึกษาในทุกกระทรวงในห้วงปีแรก และนำชุดครู-อาจารย์ จากสถาบันการศึกษาของกองทัพไปอบรมตามกลุ่มต่าง ๆ ส่วนในระยะยาว จัดชุดครู-อาจารย์ จากสถาบันการศึกษาของกองทัพ ร่วมกับครู-อาจารย์ในสถาบันการศึกษาในทุกระทรวง จัดอบรมให้กับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยในเนื้อหาของหลักสูตรยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี จะต้องจัดให้เหมาะสมกับทุกกลุ่มเป้าหมาย เช่น จำนวนชั่วโมง เนื้อหา วิธีการ การใช้คำศัพท์-คำอธิบายที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ทั้งนี้ ทุกภาคส่วนจะต้องมีความร่วมมือร่วมใจกัน จึงจะประสบผลสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑.๑ ด้านการกำหนดนโยบาย รัฐบาลจะต้องกำหนดนโยบายของรัฐบาล ให้อยู่ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนรัฐบาลเข้ามาทำหน้าที่ก็ตาม โดยให้จุดมุ่งหมายของนโยบายรัฐบาลมุ่งสู่วัตถุประสงค์สุดท้าย (Ends) ของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี คือ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

๑.๒ ด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ และการกำหนดแผนแม่บท (Master Plan) และแผนปฏิบัติการ (Action Plan) จะต้องให้กระทรวงต่าง ๆ กำหนดและวางแผนให้ชัดเจน

๑.๓ ด้านการสร้างการรับรู้ ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในทุกระดับ และจัดลำดับความเร่งด่วน ตั้งแต่ระดับผู้กำหนดนโยบาย การนำไปปฏิบัติระดับกระทรวง กลุ่มเป้าหมายผู้บริหารระดับต่าง ๆ ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น เยาวชน ประชาชนทั่วไป และทหารทุกระดับชั้นยศ รวมทั้งสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ

๑.๔ ด้านการประเมินผล ควรมีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมและรวดเร็ว อย่างน้อยไม่ควรเกิน ๓-๔ เดือน หลังสิ้นปีงบประมาณ เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงแผนแม่บท (Master Plan) และแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ในห้วงปีต่อไปให้เกิดประสิทธิภาพ

๒. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

๒.๑ ด้านการกำหนดนโยบาย กระทรวงจะต้องยึดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ร.บ.การปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ เป็นกรอบในการกำหนดนโยบายของกระทรวง และวางแผนแม่บท (Master Plan) ให้สอดคล้องกัน

๒.๒ ด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การนำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ไปดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมนั้น จะต้องให้ความสำคัญของวัตถุประสงค์สุดท้าย (Ends) ของยุทธศาสตร์ชาติเป็นหลัก จากนั้นจึงกำหนดแผนแม่บท (Master Plan) และแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ต่อไป

๒.๓ ด้านการสร้างการรับรู้ กระทรวงต่าง ๆ จะต้องสร้างการรับรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายในทุกกระดับ เช่น ตั้งแต่ผู้บริหารของกระทรวง ในระดับท้องถิ่นตั้งแต่เทศบาล อบจ. อบต. ในระดับเยาวชนตั้งแต่ระดับมหาวิทยาลัยลงมา โดยอาจใช้วิทยากร ครูอาจารย์จากสถาบันการศึกษาของเหล่าทัพ หรือจากกระทรวง หรือสถาบันของหน่วยงานเอง สิ่งสำคัญที่สุด การดำเนินการสร้างการรับรู้จะต้องดำเนินการโดยต่อเนื่อง

๒.๔ ด้านการประเมินผล การประเมินผลยุทธศาสตร์ชาติในแต่ละปี จะต้องรวดเร็วและมีความจำเป็น ซึ่งจะสามารถพบกับปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินการ จะทำให้กระทรวงนำมาปรับแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ต่อไปได้ทันต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

๓. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๓.๑ ด้านนโยบาย ควรนำการประเมินผลการกำหนดนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี หรือไม่ เพื่อนำมาวิจัยถึงสาเหตุปัญหาและอุปสรรค และวิเคราะห์ด้านต่าง ๆ ต่อไป

๓.๒ ด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ควรนำแผนแม่บท (Master Plan) และแผนปฏิบัติการ (Action Plan) มาวิจัย วิเคราะห์ว่าการดำเนินการบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ อย่างไร และควรจะพัฒนาปรับปรุงอย่างไร

๓.๓ ด้านการสร้างการรับรู้ ควรนำผลการสร้างการรับรู้ในกลุ่มเป้าหมายในระดับต่าง ๆ ทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว มาวิจัย วิเคราะห์ ว่าได้ผลหรือไม่อย่างไร ควรจะปรับปรุงหลักสูตรยุทธศาสตร์ชาติอย่างไร ทั้งนี้เนื้อหา วิชา ชั่วโมงการสอน ครู อาจารย์ ฯลฯ รวมทั้งกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ มีความเข้าใจยุทธศาสตร์ชาติในระดับใด

๓.๔ ด้านการประเมินผล ควรนำมาวิจัยถึงปัญหาอุปสรรคของการประเมินผลยุทธศาสตร์ชาติว่ามีอะไรบ้าง เพื่อปรับปรุง พัฒนาแนวทางการประเมินผลให้เป็นผลสัมฤทธิ์ได้จริง และเกิดประโยชน์ในอนาคตต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

ชัชชัย ภัทรนาวิก, พลโท, “ยุทธศาสตร์ชาติของไทยที่เป็นผลกระทบจากยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน”. เอกสารวิจัย, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๙-๒๕๖๐.

ปิติ กัมพูพงศ์, พลตรี, “การเมืองกับการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ”. เอกสารวิจัย, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๓๙-๒๕๔๐.

ศรายุทธ ทองกุล. “การพัฒนาขีดความสามารถในการรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ของศูนย์ประสานข่าวกรองแห่งชาติ”. เอกสารวิจัย, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๙-๒๕๖๐.

สฤณีพร สุนทรกิจ, พลอากาศตรี, “แนวทางพัฒนากระบวนการยุทธศาสตร์ชาติ”. เอกสารวิจัย, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๙-๒๕๖๐.

โสภณ ศิริงาม, พันเอก, “ตัวแบบในการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติในศตวรรษที่ ๒๑”. เอกสารวิจัย, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๖๐.

อักษร สวัสดิ์. “ความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย”. กรณีศึกษาในเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ภาคนิพนธ์ปริญญา, สาขาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม), สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๒.

สัมภาษณ์

ชาญวิทย์ ผลชีวิน, กรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ สัมภาษณ์. ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

ชาติชาย ณ เชียงใหม่, กรรมการธิการร่างรัฐธรรมนูญ. สัมภาษณ์. ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ, พลเอก, กรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง. สัมภาษณ์. ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.
นรชิต สิงห์เสนี, โฆษกคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ. สัมภาษณ์. ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

นาวิน ดำริกาญจน์, พลเอก, กรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง. สัมภาษณ์. ๔ เมษายน ๒๕๖๑

ปณิธาน วัฒนายากร, กรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง. สัมภาษณ์. ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

วีรชน สุคนธปฏิภาค, พลโท, รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี. สัมภาษณ์. ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

อาชาไนย ศรีสุข, พลเอก, กรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ. สัมภาษณ์. ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๑

อานนท์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, กรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม. สัมภาษณ์. ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

อุดม รัฐอมฤต, กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ. สัมภาษณ์. ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

กฎหมาย

“การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐”, พระราชบัญญัติ.

“สภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙”, พระราชบัญญัติ.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

กรมประชาสัมพันธ์. “บทสรุปผู้บริหาร”. ๒๕๕๒.

การทัพบก, วิทยาลัย. คู่มือประกอบการศึกษาหลักสูตรประจำ วิทยาลัยการทัพบก หมายเลข ชกท. ๐๐๑๐. ๒๕๖๐.

การทัพอากาศ, วิทยาลัย. ประมวลการศึกษา คู่มือประกอบการศึกษาหลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ. ๒๕๕๓.

การทัพอากาศ, วิทยาลัย. คู่มือประกอบการศึกษาหลักสูตรการทัพอากาศ. ๒๕๕๘.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. ๒๕๖๐.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. เอกสารประกอบการประชุมรับฟังความคิดเห็น ร่างยุทธศาสตร์ชาติเบื้องต้น. กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐.

บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, สถาบัน. “การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและทัศนคติของผู้บริโภคกับความเป็นกลางของหนังสือพิมพ์ออนไลน์”. เอกสารประชุมวิชาการระดับชาติ ประจำปี ๒๕๕๘ คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ. ๙ มิถุนายน ๒๕๕๘

ป้องกันราชอาณาจักร, วิทยาลัย. “โครงการศึกษาและหลักสูตรการศึกษา”. กองพัฒนาการศึกษา. ๒๕๖๐.

ป้องกันราชอาณาจักร, วิทยาลัย. “ยุทธศาสตร์ชาติ”. ออนไลน์. ๒๕๖๐.

พจน์ พงศ์สุวรรณ, พลตรี. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์. ๒๕๓๖.

เลขาธิการนายกรัฐมนตรี, สำนัก. “ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี”. ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๐.

เสนาธิการทหาร, วิทยาลัย. คู่มือประกอบการศึกษาหลักสูตรเสนาธิการทหาร. ๒๕๖๐.

เสนาธิการทหารบก, โรงเรียน. คู่มือประกอบการศึกษาหลักสูตรประจำ รร.สธ.ทบ. หมายเลข ชกท. ๐๐๑๒. ๒๕๖๐.

เสนาธิการทหารเรือ, โรงเรียน. คู่มือประกอบการศึกษาหลักสูตรเสนาธิการทหารเรือ. ๒๕๕๒.

เสนาธิการทหารอากาศ, โรงเรียน. คู่มือประกอบการศึกษาหลักสูตรเสนาธิการทหารอากาศ. ๒๕๕๗.

ข้อมูล/สารนิเทศอื่น ๆ บนอินเทอร์เน็ต

ILAW. “ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี คืออะไร? เข้าใจกันแบบย่อ ๆ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<https://ilawr.th/node/4570>

INN. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.innnews.co.th/show/793516>, ๒๕๖๐.

คนข่าวเน็ต. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.konkao.net/read.php?id=25287>, ๒๕๖๐.

- “จดหมายข่าวยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :
[http : //www.nesdb.go.th/download/document/SAC/Newsletter/newsletter2_10052018.pdf](http://www.nesdb.go.th/download/document/SAC/Newsletter/newsletter2_10052018.pdf), ๒๕๖๑.
- มติชน. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [https : //www.matichon.co.th/news/457904](https://www.matichon.co.th/news/457904), ๒๕๖๐.
- ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :
[https : // www. Nesdb.go.th/ewt_news.php?nid =7099](https://www.Nesdb.go.th/ewt_news.php?nid=7099), ๒๕๖๑.
- “ศาสตร์พระราชา สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [https : //www.thaigov.go.th](https://www.thaigov.go.th) , ๒๕๖๐.

ภาษาต่างประเทศ

Thesis

Tuomo Kuosa., Practising Strategic Foresight in Government. The cases of Finland, Singapore and the European Union., <http://www.forschungsnetzwerk.at>

ภาคผนวก

ผนวก ก

แนวคำถามสำหรับสัมภาษณ์

(ผู้เชี่ยวชาญด้านยุทธศาสตร์)

คำชี้แจง

แนวคำถามสำหรับสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญชุดนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิจัยเรื่อง “การสร้างการรับรู้เรื่องยุทธศาสตร์ชาติในสถาบันการศึกษา” ของนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๐) ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับภาครัฐ ภาคเอกชน และ การศึกษาต่าง ๆ สามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการพิจารณาสร้างการรับรู้เรื่องยุทธศาสตร์ชาติ ในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับภารกิจในของแต่ละกระทรวงต่อไป สำหรับข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ถือเป็นความลับ จะไม่นำเสนอหรือเปิดเผยเป็นรายบุคคล โดยจะนำเสนอข้อมูลในภาพรวม เพื่อการสังเคราะห์สำหรับการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น

แนวคำถามมีทั้งหมด ๔ ข้อ

ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้เข้ารับการสัมภาษณ์ ในครั้งนี้

พลตรี

(เฉลิมชนม์ ดวงกลาง)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

ผู้วิจัย

คำถามเอกสารวิจัย “การสร้างการรับรู้เรื่องยุทธศาสตร์ชาติในสถาบันการศึกษา”

๑. ท่านคิดว่าปัญหาข้อขัดข้องในการขับเคลื่อนนโยบายยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติในระดับกระทรวง ทบวง กรม มีอะไรบ้าง และจะแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร

.....
.....
.....

๒. ท่านคิดว่าการสร้างการรับรู้เรื่องยุทธศาสตร์ชาติในสถาบันการศึกษาชั้นสูงของภาครัฐ มีความจำเป็นหรือไม่ และควรดำเนินการในลักษณะใดบ้าง

.....
.....
.....
.....

๓. ท่านมีข้อเสนอแนะในการสร้างการรับรู้เรื่องยุทธศาสตร์ชาติในสถาบันการศึกษาหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....

๔. ท่านมีข้อคิดเห็นอื่น ๆ หรือไม่

.....
.....
.....
.....

ประวัติย่อ

ชื่อ - สกุล

พลตรี เฉลิมชนม์ ดวงกลาง

วัน เดือน ปีเกิด

๑๒ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๐๕

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.๒๕๒๙

ปริญญาตรี วทบ.(ทบ.) โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

พ.ศ.๒๕๓๘

หลักสูตรหลักประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ ๗๓

พ.ศ.๒๕๔๗

หลักสูตรโรงเรียนเสนาธิการทหาร ประเทศมาเลเซีย

พ.ศ.๒๕๔๙

ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) มหาวิทยาลัยบูรพา

พ.ศ.๒๕๕๐

หลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก ชุดที่ ๕๒

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.๒๕๒๙

ผู้บังคับหมวดปืนเล็ก กองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ ๓

กรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ฯ

พ.ศ.๒๕๓๕

ผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ ๓

กรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ฯ

พ.ศ.๒๕๓๘

นายทหารฝ่ายยุทธการ กรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ฯ

พ.ศ.๒๕๔๕

รองผู้บังคับกองพันทหารราบที่ ๔ กรมทหารราบที่ ๑

มหาดเล็กรักษาพระองค์ฯ

พ.ศ.๒๕๔๖

อาจารย์โรงเรียนเสนาธิการทหารบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง

พ.ศ.๒๕๕๓

รองผู้อำนวยการกอง กรมยุทธศึกษาทหารบก

พ.ศ.๒๕๕๘

ผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพบก

ที่ทำงานปัจจุบัน

๑ ถนนพิษณุโลก ตึกไทยคู่ฟ้า ทำเนียบรัฐบาล แขวงดุสิต เขตดุสิต

กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพบก

ปฏิบัติหน้าที่ หัวหน้าสำนักงานศูนย์ปฏิบัติการนายกรัฐมนตรื

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

เรื่อง การสร้างการรับรู้เรื่องยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในสถาบันการศึกษา

ผู้วิจัย พลตรี เฉลิมขันธ์ ดวงกลาง หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60

ตำแหน่ง ผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพบก

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลของ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้นำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) มาดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2560 และดำเนินนโยบายของรัฐบาลตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อนำประเทศไทยพัฒนาไปสู่อนาคต โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข และตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูงเป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ โดยได้แบ่งออกเป็น 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง 2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน 4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม 5) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 6) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ต่อมาสภาพพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ออกแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (ในระยะ 5 ปีแรก) มีทั้งหมด 10 ยุทธศาสตร์ โดยมี 6 ยุทธศาสตร์ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี บวกอีก 4 ยุทธศาสตร์เป็นปัจจัยสนับสนุน ดังนี้ 1) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ 2) ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม 3) ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน 4) ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 5) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน 6) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย 7) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ 8) ยุทธศาสตร์การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม 9) ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจ และ 10) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี นั้น เป็นของใหม่สำหรับประเทศไทย ที่ผ่านมามีประเทศไทยไม่เคยมียุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มาก่อน รัฐบาลต่าง ๆ ที่เข้ามาบริหารงานก็มักจะใช้นโยบายต่าง ๆ ในระหว่างการหาเสียงและนโยบายประชานิยม ในการบริหารงานของรัฐบาล ทำให้นักการเมืองเข้าใจว่าการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีเป็นการวางการสืบทอดอำนาจของรัฐบาลปัจจุบันและทำให้การใช้นโยบายประชานิยมต่อไปในอนาคตจะกระทำได้อย่างมากขึ้น ข้อเท็จจริงนั้น ยุทธศาสตร์ชาติได้มีการเรียนการสอนในสถาบันทหารมาเป็นเวลานานแล้ว ในระดับผู้บริหารระดับต้น

ยุทธศาสตร์ชาติในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้แนวทางในการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติอย่างชัดเจน และนำแนวคิดไปสู่การปฏิบัติได้จริง

1. การรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ ดำเนินการโดยค้นหาข้อมูลจากหนังสือ คู่มือ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 20 ปี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ห้องสมุด วปอ. ห้องสมุดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฯลฯ

1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน จากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.) จำนวน 3 คน กรรมการยุทธศาสตร์ชาติ หรือคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ หรือผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ จำนวน 7 คน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เป็นหลัก

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ ในสถาบันการศึกษา” ผลการวิจัยได้ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ 3 ข้อประกอบด้วย

1. ตอบวัตถุประสงค์ที่ 1 การรับรู้และการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดอย่างเป็นรูปธรรมนั้น จากการวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์ชาติมีการสอนในสถาบันทหารมาเป็นเวลานานในระดับผู้บริหารระดับต้นขึ้นไปจนถึงผู้บริหารระดับสูง โดยเริ่มตั้งแต่โรงเรียนเสนาธิการทหารของเหล่าทัพ วิทยาลัยการทัพของเหล่าทัพ และวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร แต่ในสถาบันการศึกษาของพลเรือนหรือในระดับกระทรวงต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะไม่มีการสอนวิชายุทธศาสตร์นี้เลย ดังนั้น การสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในสถาบันการศึกษาในทุกระดับจึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นี้

2. ตอบวัตถุประสงค์ที่ 2 ปัญหาข้อขัดข้องในการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของสถาบันการศึกษา ปัญหาข้อขัดข้องที่พบได้แก่ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจและยังขาดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติยังคิดไม่ไปในทางเดียวกัน และบางส่วนไม่สอดคล้องกับการปฏิรูปประเทศ ควรกำหนดความเร่งด่วนของบางเรื่อง และจัดทำงบประมาณให้สอดคล้องกัน การสร้างการรับรู้ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจ จึงมีความจำเป็นต้องสร้างการรับรู้ในทุกระดับทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ รวมทั้งจะต้องมีการประเมินผลอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ชาติให้สอดคล้องกับสถานการณ์โลกต่อไป

3. ตอบวัตถุประสงค์ที่ 3 แนวทางการสร้างการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของสถาบันการศึกษาชั้นสูงของภาครัฐ ที่จะต้องกระทำในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับผู้บริหารระดับต้น-ระดับสูง กลุ่มระดับกลางคือผู้ปฏิบัติงาน กลุ่มนักศึกษาระดับอุดมศึกษาหรืออาชีวศึกษา รวมทั้งกลุ่มเยาวชน

ที่สำคัญคือประชาชนทั่วไปทั่วประเทศ รวมทั้งทหารทุกระดับชั้นยศ โดยใช้วิธีการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

- ในระยะสั้นคือ การจัดประชุมเชิงวิชาการหรือการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) การจับอบรมการสอนครู-อาจารย์ในของทุกสถาบันการศึกษาในทุกกระทรวงในหัวปีแรก และนำชุดครู-อาจารย์ จากสถาบัน การศึกษาของกองทัพไปอบรมตามกลุ่มต่าง ๆ

- ในระยะยาว จัดชุดครู-อาจารย์ จากสถาบัน การศึกษาของกองทัพ ร่วมกับครู-อาจารย์ในสถาบันการศึกษาในทุกกระทรวง จัดอบรมให้กับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยในเนื้อหาของหลักสูตรยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี จะต้องจัดให้เหมาะสมกับทุกกลุ่มเป้าหมาย เช่น จำนวนชั่วโมง เนื้อหาวิธีการ การใช้คำศัพท์-คำอธิบายที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ทั้งนี้ ทุกภาคส่วนจะต้องมีความร่วมมือร่วมใจกัน จึงจะประสบผลสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ด้านการกำหนดนโยบาย รัฐบาลจะต้องกำหนดนโยบายของรัฐบาล ให้อยู่ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนรัฐบาลเข้ามาทำหน้าที่ก็ตาม โดยให้จุดมุ่งหมายของนโยบายรัฐบาลมุ่งสู่วัตถุประสงค์สุดท้าย (Ends) ของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี คือ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

1.2 ด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ และการกำหนดแผนแม่บท (Master Plan) และแผนปฏิบัติการ (Action Plan) จะต้องให้กระทรวงต่าง ๆ กำหนดและวางแผนให้ชัดเจน

1.3 ด้านการสร้างการรับรู้ ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในทุกระดับและจัดลำดับความเร่งด่วน ตั้งแต่ระดับผู้กำหนดนโยบาย การนำไปปฏิบัติระดับกระทรวง กลุ่มเป้าหมายผู้บริหารระดับต่าง ๆ ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น เยาวชน ประชาชนทั่วไป และทหารทุกระดับชั้นยศ รวมทั้งสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ

1.4 ด้านการประเมินผล ควรมีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมและรวดเร็ว อย่างน้อยไม่ควรเกิน 3-4 เดือน หลังสิ้นปีงบประมาณ เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงแผนแม่บท (Master Plan) และแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ในหัวปีต่อไปให้เกิดประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

2.1 ด้านการกำหนดนโยบาย กระทรวงจะต้องยึดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ร.บ.การปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 เป็นกรอบในการกำหนดนโยบายของกระทรวง และวางแผนแม่บท (Master Plan) ให้สอดคล้องกัน

2.2 ด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การนำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ไปดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมนั้น จะต้องให้ความสำคัญของวัตถุประสงค์สุดท้าย (Ends) ของยุทธศาสตร์ชาติเป็นหลัก จากนั้นจึงกำหนดแผนแม่บท (Master Plan) และแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ต่อไป

2.3 ด้านการสร้างการรับรู้ กระทรวงต่าง ๆ จะต้องสร้างการรับรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายในทุกระดับ เช่น ตั้งแต่ผู้บริหารของกระทรวง ในระดับท้องถิ่นตั้งแต่เทศบาล อบจ. อบต. ในระดับ

เยาวชนตั้งแต่ระดับมหาวิทยาลัยลงมา โดยอาจใช้วิทยากร ครูอาจารย์จากสถาบันการศึกษาของเหล่าทัพ หรือจากกระทรวง หรือสถาบันของหน่วยงานเอง สิ่งสำคัญที่สุด การดำเนินการสร้างการรับรู้ จะต้องดำเนินการโดยต่อเนื่อง

2.4 ด้านการประเมินผล การประเมินผลยุทธศาสตร์ชาติในแต่ละปี จะต้องรวดเร็ว และมีความจำเป็น ซึ่งจะสามารถพบกับปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินการ จะทำให้กระทรวง นำมาปรับแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ต่อไปได้ทันต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนไป

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ด้านนโยบาย ควรนำการประเมินผลการกำหนดนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ 20 ปี หรือไม่ เพื่อนำมาวิจัยถึงสาเหตุปัญหาและอุปสรรค และวิเคราะห์ ด้านต่าง ๆ ต่อไป

3.2 ด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ควรนำแผนแม่บท (Master Plan) และ แผนปฏิบัติการ (Action Plan) มาวิจัย วิเคราะห์ว่าการดำเนินการบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ หรือไม่ อย่างไร และควรจะพัฒนาปรับปรุงอย่างไร

3.3 ด้านการสร้างการรับรู้ ควรนำผลการสร้างการรับรู้ในกลุ่มเป้าหมายในระดับต่าง ๆ ทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว มาวิจัย วิเคราะห์ ว่าได้ผลหรือไม่อย่างไร ควรจะปรับปรุงหลักสูตร ยุทธศาสตร์ชาติอย่างไร ทั้งเนื้อหา วิชา ชั่วโมงการสอน ครู อาจารย์ ฯลฯ รวมทั้งกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ มีความเข้าใจยุทธศาสตร์ชาติในระดับใด

3.4 ด้านการประเมินผล ควรนำมาวิจัยถึงปัญหาอุปสรรคของการประเมินผล ยุทธศาสตร์ชาติว่ามีอะไรบ้าง เพื่อปรับปรุง พัฒนาแนวทางการประเมินผลให้เป็นผลสัมฤทธิ์ได้จริง และเกิดประโยชน์ในอนาคตต่อไป